

“COMPLEMENTAIRE THERAPIEËN VOOR PAARDEN”

NHB DEURNE

Helicon Opleidingen NHB Deurne

Lesbundel t.b.v. de module "COMPLEMENTAIRE THERAPIEËN VOOR PAARDEN"

In opdracht van : NHB Deurne, Afdeling Horse & Health

Datum uitgave : december 2009

Uitgevoerd door

1 INHOUDSOPGAVE

1	INHOUDSOPGAVE.....	3
	INLEIDING	5
2	NATUURGENEESKUNDE, ALS SINDS 3000 V.C.....	6
2.1	De ontwikkeling van de geneeskunde.....	6
2.2	Complementaire therapieën opnieuw in de belangstelling	10
3	COMPLEMENTAIRE DIERGENEESWIJZEN.....	13
3.1	Inleiding.....	13
3.2	Wat verstaan we onder reguliere diergeneeskunde?	14
3.3	Wat verstaan we onder Complementaire Diergeneeswijze?....	15
3.4	Een bezoek aan een holistisch werkend diertherapeut	16
3.5	Complementair en/of regulier behandelen?.....	19
3.6	Samengevat.....	24
3.7	Wie bepaalt welke gezondheidszorg een paard krijgt?	25
3.8	Hoe kies je een erkend Holistisch Werkend Diertherapeut?	26
	“COMPLEMENTAIRE THERAPIEËN VOOR PAARDEN” ANNO 2010.....	28
4	HOMEOPATHIE.....	29
4.1	Inleiding.....	29
4.2	Wat is Homeopathie?	29
4.3	Hoe is Homeopathie ontstaan?	30
4.4	Wat zijn homeopathische middelen?	30
4.5	Hoe bepaalt een therapeut het juiste middel?.....	33
5	AROMA THERAPIE.....	36
5.1	Inleiding.....	36
5.2	Wat is aromatherapie?	36
5.3	Hoe is aroma therapie ontstaan?	36
5.4	Wat is een etherische olie?	37
5.5	Hoe haal je etherische olie uit een plant?	37
5.6	Hoe kun je aromatherapie inzetten in een behandeling?	38
6	FYTO THERAPIE	42
6.1	Inleiding.....	42
6.2	Wat is Fytotherapie?.....	42
6.3	Hoe is Fytotherapie ontstaan?	43
6.4	Kruiden en paarden, wanneer geef je wat?	44
6.5	Relatie aroma- en fytotherapie	45

7	(BACH) BLOESEMTERAPIE	47
7.1	Inleiding.....	47
7.2	Wat is bloesemtherapie?	47
7.3	Hoe worden bloesemremedies gemaakt?	48
7.4	Hoe is het gebruik van bloesemremedies ontstaan?.....	48
7.5	Bloesemremedies, nieuwe inzichten en remedies.....	49

MANUELE THERAPIEËN IN DE

PAARDENSPORT	50
8 OSTEOPATHIE	51
8.1 Wat is osteopathie?	51
8.2 Hoe is osteopathie ontstaan?.....	51
8.3 Bij wat voor klachten kan een Osteopaat helpen?	52
8.4 Waar vind je een goede Osteopaat?	53
9 CHIROPRACTIE	54
9.1 Wat is Chiropractie?.....	54
9.2 Hoe is Chiropractie ontstaan?.....	55
9.3 Met welke klachten naar een Chiropractor?.....	55
9.4 Waar vind ik een goede Chiropractor?.....	56
10 TTEAM® TTOUCH®	57
10.1 Inleiding.....	57
10.2 Wat verstaan we onder TTEAM?	57
10.3 Hoe is TTEAM ontstaan?	58
10.4 Wanneer, bij welke klacht zet je TTEAM in?	59
10.5 Hoe ziet een TTEAM behandeling eruit?	60
10.6 Waar vind ik een goede TTEAM Therapeut?	60
BIJLAGE B PLAN VAN AANPAK WELZIJN IN DE PAARDENHOUDERIJ	

INLEIDING

Voor je ligt de lesbundel "Complementaire therapieën voor paarden"

De stof uit deze bundel zal in 7 gastcolleges worden behandeld, deels door specialisten uit de praktijk.

De gastsprekers zullen hun specialistische kennis en ervaringen inzetten om je op een aansprekende manier kennis te laten maken met de anno 2010 meest gebruikte complementaire therapieën. Zodat het niet alleen droge stof is, maar behandelmethodes als **homeopathie, bloesemremedies, aromatherapie, fytotherapie, osteopathie, Chiropractie en TTEAM** die je wat zeggen. Je zult gaan ervaren hoe goed en mooi complementaire therapieën kunnen werken.

Naast de complementaire benaderingswijze is er tevens ruimte gereserveerd om regelmatig een link te leggen naar de reguliere diergezondheidszorg.

Bij het schrijven van de lesbundel hebben we geprobeerd om op een zo praktisch mogelijke manier de verschillende therapieën in beeld te brengen. Ondermeer door de behandelmethodes direct te vertalen in praktische voorbeelden en casussen¹. Ook de gastsprekers zullen voor zover als mogelijk werken met veel praktische voorbeelden, handige weetjes, leuke workshops en opdrachten in groepsverband.

Tenslotte

We realiseren ons dat de bundel op sommige onderwerpen wat verder gaat dan strikt noodzakelijk om te voldoen aan de eindtermen. Wij vonden het echter van te veel toegevoegde waarde om dit weg te laten.

Veel plezier tijdens de gastcolleges, in jullie ontdekkingstocht naar alle mooie middelen die de natuur ons gegeven heeft.

Judith Adriaansens & Aukje van Ingen

NOTE: Raadpleeg in ernstige en acute situaties altijd eerst de dierenarts. Ook na het volgen van de Module "Complementaire Therapieën voor paarden". Neem eventueel daarna, in afwachting van de dierenarts, contact op met een Veterinair Natuurgeneeskundig Therapeut. Het gebruik van het juiste natuurlijke middelen kan het lijden verminderen en soms zelfs het leven van het dier redden.

¹ Geen van de in de bundel genoemde casussen zijn afkomstig uit onze praktijken en zijn volledig fictief; iedere overeenkomst berust op louter toeval

2 NATUURGENEESKUNDE, ALS SINDS 3000 V.C

2.1 De ontwikkeling van de geneeskunde

De oudheid (3000vC)

De geneeskunst bestaat al zolang als er mensen op deze aarde rondlopen; vanaf de oudheid dus. Hoe de eerste geneeskunde eruitzag is erg moeilijk om te bepalen. Maar deskundigen menen dat de geneeskunde is ontstaan uit magische en priesterlijke rituelen, waarbij gebruik gemaakt werd van middelen die voorhanden waren in de natuur met al zijn materiële en energetische krachten. Kennis werd overgedragen van generatie op generatie en zonder onderscheid toegepast op zowel mens als dier.

Afhankelijk van de tijdgeest waren er andere factoren die een rol speelden: Zo was er in de Europese oudheid vooral de Griekse Geneeskunde; Waarbij men er vanuit ging dat de balans tussen goede en kwade goden bepaalden of je ziek werd.

In dit oude Griekenland ligt ook de basis van het esculaapteken; God Asklepios was in het Griekse godendom de god van de geneeskunde. Zijn staf met de slang die hij altijd bij zich had, werd later het teken van de geneeskunde.

Van goden naar een wetenschappelijke benadering

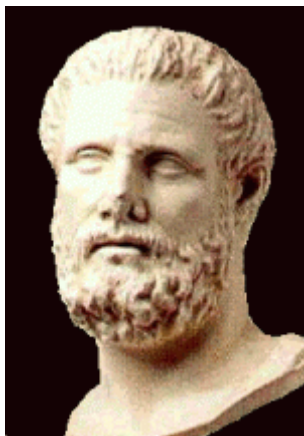
Maar langzaamaan werd wel duidelijk dat de goden hier niet verantwoordelijk voor konden zijn en mensen gingen zich op een meer wetenschappelijke manier met geneeskunde bezighouden, was er meer aandacht voor de oorzaak van het probleem. Daarbij was er een belangrijke rol weggelegd voor het effect van o.a. voeding en muziek op de gezondheid.

In die tijd werd ook de zogenaamde 4-elementen leer (aarde, water, vuur en lucht) ontwikkeld; afgeleide van de oosterse 5 elementenleer (water, hout, vuur, aarde en metaal); Wanneer de verhouding tussen de 4 elementen was verstoord werd je ziek.

En uit deze tijd komt ook Hippocrates, de grootste en beroemdste Griekse arts, ook wel de grondlegger van de geneeskunst genoemd en van wie zijn gedachtegang en sleutelbegrippen nog worden gehanteerd in de moderne gezondheidszorg van nu.

Woorden als hygiëne, anamnese, observatie, prognose, diagnose en therapie, zijn rechtstreeks van Hippocrates afkomstig. Ook Hippocrates ging er ook vanuit dat het welzijn (de gezondheid) van het individu (plant, dier, mens) samenhang met het al dan niet in balans zijn van de verschillende lichaamsfuncties, en het op peil zijn van het **Natuurlijk Zelfgenezend vermogen** = weerstand; de natuurlijke neiging tot genezing.

Zo rondom het jaar 1000 zijn er de heren Avicenna en Galenus die voor de doorbraak van de moderne geneeskunde belangrijke ontdekkingen deden. Men kreeg steeds meer inzicht in hoe het lichaam werkt:

- Het bloed dat het hart binnenkomt en dat het daarna het hele lichaam doorgepompt wordt. Het hart zorgt voor de verspreiding van voedingstoffen en ook voert het de afvalstoffen af.
- Water gekookt moest worden om besmettingen tegen te gaan.
- Er een verschil bestond tussen spanningshoofdpijn en migraine.

De Middeleeuwen (300 – 1300)

In de middeleeuwen gaan we weer een beetje terug naar af. De katholieke kerk beheerst het maatschappelijk leven en denken. De autoriteiten hanteren de kerkelijke leer als maatstaf en daarbij hoort de gedachtegang dat ziekte een beproeving is van god, die je maar hoort te ondergaan. Iedereen met een afwijkende mening loopt een groot risico op de brandstapel te belanden.

Kloosters transformeerden zich geleidelijk in een soort ziekenhuis/armenhuys/herberg/kerk - combinatie. Waar monniken een schat aan kennis op het gebied van geneeskunde en farmacie ontwikkelden en legde dit ook vast in geschriften.

In de kruidentuinen van de kloosters werden geneeskrachtige gewassen gekweekt, die verwerkt werden in medicijnen.

In de tijd die volgt, wordt Nederland welvarender. Enerzijds worden er ontdekkingen gedaan die de gezondheidszorg verder brengt. Anderzijds ontwikkelt de dokter zich als eliteberoep; alleen kapitaalkrachtige mensen hebben het geld om medicijnen te studeren en om een dokter te kunnen betalen. De gewone man zocht zijn heil bij astrologen, tovenaars en kwakzalvers, zoals ze al eeuwenlang deden.

Dan breekt de tijd aan (16^e eeuw) van de grote namen die bepalend zijn geweest voor de geneeskunde van nu; Paracelsus, Leonardo da Vinci en Vesalius staan op. De Anatomie -werken van Leonardo Da Vinci, zijn daarvan wel het meest bekende voorbeeld.

De wetenschap bloeit op:

- * Zo wordt ontdekt dat de anatomie van een dier anders is dan dat van de mens en
- * dat ziektes werden veroorzaakt door onzichtbare ziektekiemen, waarbij een onderscheid gemaakt werd tussen gifstoffen, slangenbeten bijvoorbeeld en 'levende besmetting'.
- * De alchemisten² introduceren chemische middelen als medicijnen en
- * Bacteriën zijn voor het eerste door een microscoop te zien

² Alchemie: De naam komt van het Arabisch: الكيمياء, *alkimia*). is een oude vorm van praktische natuurfilosofie, waarin elementen van scheikunde, natuurkunde, astrologie, semiotiek, metallurgie, geneeskunde, mysticisme en religie samenkwamen. De naam komt van het Arabisch: الكيمياء, *alkimia*).

Vanaf 1700; "de moderne tijd"

Hier lijkt de start van zowel de reguliere (allopathische) (dier)geneeskunde als ook van de homeopathie te liggen.

Er vinden veel nieuwe, voor de toekomst bepalende ontwikkelingen plaats

- Zo kwam er een meer wetenschappelijke benadering van de geneeskunde
- wordt de basis gelegd voor het negentiende eeuwse wetenschappelijke denken
- is pathologische anatomie³ in opkomst;
- De homeopathie wordt geïntroduceerd door de Duitser Samuel Friedrich Hahnemann. Hij kwam met het idee van 'similia similibus curantur'; het gelijkende door het gelijkende genezen. (Hierover later meer in Hst 5.) en
- last but not least wordt de voorloper ontdekt van het latere vaccinatie principe; variolatie; De nadelen van deze methode worden verbeterd door werk van Edward Jenner.

In **de 19 de eeuw** zien we de specialisaties ontstaan:

Door de snelle mechanisatie en industriële ontwikkeling volgden de ontdekkingen op het gebied van de medische wetenschap elkaar zo snel op, dat één persoon niet meer in staat was alle onderdelen bij te houden. Zo ontstond voor het eerst een specialisatie. Midden 19e eeuw krijgt men de beschikking over laboratoriumonderzoek waardoor de klinische observatie aan belang verliest. Louis Pasteur (1822 – 1895) is daarin een belangrijk man. Hij ontwikkelt als eerst een vaccin tegen hondsdolheid

De 20^e eeuw; eeuw van het wondermiddel Alexander Fleming ontdekt de penicilline;

Tot het midden van de twintigste eeuw was de reguliere geneeskunst gebaseerd op natuurlijke middelen. Daarna zien we de farmaceutische industrie explosief groeien en daarmee de macht van de grote producenten. De markt werd overspoeld met kunstmatige gefabriceerde medicijnen en middelen. (McBane, Davis 2002,7).

2.2 Complementaire therapieën opnieuw in de belangstelling

4500 jaar hebben we onze kennis om organismen te genezen, grotendeels geput uit bronnen uit de natuur.

1. De ontwikkeling van chemische geneesmiddelen (vanaf 1928),
2. de toenemende industrialisatie en
3. de snelheid van het moderne leven

zorgden ervoor dat 2 generaties werden opgevoed met het idee dat de moderne conventionele geneeskunde voor mens en dier de enige manier was om ziektes te genezen.

Tijden lang werden natuurlijke geneeswijzen gezien als ouderwets of "laatste redmiddel als de reguliere weg niet werkte". De kunstmatig gefabriceerde medicijnen en middelen roeiden de natuurlijke geneeswijzen bijna uit.

³ studie van lichamelijke vormveranderingen bij ziekte.

2.2.1 Na veel voordelen werden ook de nadelen zichtbaar

De laatste tien jaar werd geleidelijk aan duidelijk dat er, naast de voordelen die de moderne geneeskunde ons gebracht heeft, er ook nadelen verbonden waren aan het gebruik van reguliere medicatie/chemische middelen;

- de arts heeft als doel het symptoom z.s.m. te laten verdwijnen en niet naar de oorzaak te zoeken.
- reguliere medicijnen kennen doorgaans bijwerkingen
- parasieten/ziekteverwekkers in het algemeen, ontwikkelen een resistentie tegen chemische middelen.
- er ontwikkelen zich nieuwe ziektes, waar – nog – geen reguliere medicatie voor beschikbaar is. En er wederom vaak wordt teruggegrepen naar de natuur;

Mensen gingen terug, op zoek naar andere manieren om:

- te zorgen dat ze niet ziek zouden worden, *dus preventief en*
- om te genezen en gezond te blijven in plaats van alleen de symptomen te bestrijden.

Daarbij werden complementaire therapieën en behandelwijzen vaak herontdekt. Complementaire therapieën zijn, zoals je in het eerste deel van dit Hoofdstuk 2 hebt kunnen lezen, meestal niet nieuw. Vele zijn al honderden, soms zelfs duizenden jaren oud en hebben in de loop der tijden hun waarde in de praktijk bewezen. Bovendien zijn, gedurende de evolutie van de laatste eeuw, de complementaire therapieën bijgewerkt en gemoderniseerd en sluiten goed aan bij een deel van onze “nieuwe” problemen.

En, de wereld is de afgelopen jaren “kleiner” geworden; *Communicating & travelling all over the World* zijn de normaalste zaak van de wereld waardoor kennis en kunde uit andere delen van de wereld op het gebied van geneeswijzen snel toegankelijk geworden zijn. Denk aan de toenemende belangstelling voor Ayurveda, acupunctuur, 5 elementen leer etc.

Om je te laten zien en voelen wat het verschil is tussen het Complementair en Regulier benaderen van een gezondheidsprobleem, vind je op de volgende pagina 3 casussen. Zodat je kunt zien hoe je verschillend naar gezondheid kunt kijken **zonder** dat die 2 manieren van handelen elkaar altijd hoeven bijten.

Opdracht: H2-1

Tijd : 10 minuten

Hieronder staan 3 casussen.

De klas wordt verdeeld in 3 groepen en iedere groep werkt 1 casus uit.

Casus 2.1: Merrie Teucrinum, 4 jaar oud is enkele weken geleden hier op stal gekomen. Vervolgens met de andere paarden in de wei gezet.

Het is nu enkele weken later, en het valt op dat de paarden die in die wei staan het "niet zo goed doen:" Een koliekgeval, wat dof in de vacht, lijken ook wat af te vallen....?

VRAAG: => Wat zou hier aan de hand kunnen zijn?

Casus 2.2: Ruin Jumper, 6 jaar oud heeft een warme dikke plek op het rechter voorbeen en loopt kreupel. De dierenarts komt erbij.

Diagnose : locale ontsteking op het kootbeen.

Behandeling : antibiotica/ontstekingsremmer en rust.

Kuur wordt afgemaakt. De volgende dagen gaat het niet echt veel beter met Jumper. Hij is niet alleen kreupel maar ook dun op de mest en kijkt flauw uit zijn ogen.

VRAAG: => Wat zou hier aan de hand kunnen zijn?

Casus 2.3: Het is vroeg in het voorjaar en het weer is erg wisselend; dan weer warm, dan weer ijzig koud. Een tweejarige hengst: Macho staat in de opfokgroep. De groep staat voornamelijk buiten en heeft een inloopstal zodat, als ze dat willen, ze droog en uit de wind kunnen staan. Om de paar dagen gaat de eigenaar kijken hoe het gaat met de groep. Het valt hem op dat de jonge dieren allemaal wat aan het snotteren zijn en hij hoort zelfs een enkele kuch. De uitvloeiing is niet bij allemaal even erg, maar allemaal wat wit/doorzichtig snot. Over de vacht valt niet veel te zeggen anders dan dat die ook sterk wisselt, de één mooi glanst en de ander volop in de rui is en zelfs een andere kleur lijkt te krijgen: "Verdorie het lijkt wel of zij ook de griep hebben". De oudere dieren lijken nergens last van te hebben.

VRAAG: => Wat zou hier aan de hand kunnen zijn?

3 COMPLEMENTAIRE DIERGENEESWIJZEN

3.1 Inleiding

Doel van dit hoofdstuk is om je te leren kijken naar een ziek paard, door een complementaire bril in plaats van door een reguliere bril.

Dit verschil is essentieel, en wel om de volgende reden:

Het op een reguliere manier (lees symptoomgericht) toepassen van een complementaire therapie (middelen en maatregelen) zal zelden of nooit leiden tot een (structurele) oplossing voor een gezondheidsprobleem. Het succesvol inzetten van een complementaire therapie werkt alleen als die volgens de regels van de Natuur-geneeskunde wordt toegepast.

Je vergeet namelijk de oorzaak van het probleem aan te pakken. Hierdoor zal het probleem, al dan niet in dezelfde vorm, hoogst waarschijnlijk later terugkomen.

In dit hoofdstuk zullen we het hebben over:

- Wat verstaan we onder reguliere diergeneeskunde?
- Wat verstaan we onder complementaire **geneeswijze**?
- Hoe ziet een bezoek aan een holistisch werkende diertherapeut eruit?
- Wanneer kies je voor complementair en/of voor regulier?
- Wie bepaalt welke gezondheidszorg een paard krijgt?
- Waar vind je een goede Holistisch Werkend Diertherapeut? en
- Waaraan herken je een erkend therapeut?

3.2 Wat verstaan we onder reguliere diergeneeskunde?

Reguliere diergeneeskunde is een wetenschap die zich bezighoudt met ziekten van dieren en de genezing ervan.

=> Een behandeling door een regulier werkende dierenarts is doorgaans symptomatisch van aard, met andere woorden erop gericht om een symptoom wat het lichaam laat zien te laten verdwijnen. De oorzaak wordt gezocht in een orgaan of systeem wat niet goed functioneert of naar een bacterie, een virus, of erfelijkheid.

Bijvoorbeeld:

Jeuk	wordt behandeld met een hydrocortisonzalf
Infectie	wordt behandeld met antibiotica
Koliek	wordt doorgaans behandeld met spierontspanners & pijnstillers

Opdracht: H3-1

Tijd : 5 minuten

Klassikale opdracht

Lees ieder voor zich de 2 gezondheidsproblemen door en geef vervolgens Klassikaal antwoord op de vraag. Bewaar het antwoord voor latere vergelijkingen tussen de natuurgeneeskundige en reguliere benadering.

Casus 3.1:

- *kreupelheid* wordt natuurgeneeskundig bekeken vanuit de rijtechniek, functioneren van het bewegingsapparaat, de organen en de samenwerking tussen de wervelkolom hals, rug en benen.
- *Schimmel* wordt natuurgeneeskundig behandeld vanuit de vraag:
Waarom was de weerstand onvoldoende?
De weerstand moet van binnenuit met middelen en eventueel met maatregelen op peil gebracht worden.
De schimmel wordt behandeld met een natuurlijk anti parasitair middel wat de natuurlijke weerstand niet aantast en waartegen de parasiet geen resistentie heeft of kan opbouwen.

VRAAG:=> Hoe zouden de 2 onderstaande voorbeelden van kreupelheid en schimmel, regulier worden aangepakt? Denk niet in middelen maar in de manier van oplossen

3.3 Wat verstaan we onder Complementaire Diergeneeswijze?

Complementaire diergeneeswijze is een vorm van diergezondheidszorg waarbij de holistisch⁴ werkend diertherapeut⁵, werkt vanuit de filosofie dat een dier gezond is wanneer het geheel van fysieke, mentaal/sociale en energetische aspecten in en rondom het dier in balans is.

Symptomen worden daarbij gezien als uiting van het lichaam om aan te geven dat er iets niet helemaal goed gaat; Dat kan fysiek, mentaal en/of energetisch zijn.

De therapeut zal door het uitvragen van de ziektegeschiedenis (ook wel anamnese genoemd) en uitgebreid fysiek onderzoek trachten te achterhalen wat de oorzaak is van het probleem; met andere woorden waar de samenwerking tussen de 3 factoren; fysiek, mentaal/sociale en energetisch, niet goed verloopt.

Opdracht: H3-2.

Tijd : 5 minuten

Hieronder vind je de casus over Bonny. Verdeel de klas in 2 groepen.

Groep 1 verplaatst zich in de rol van dierenarts.

Groep 2 verplaatst zich in de rol van de veterinaire natuurgeneeskundige.

Casus 3.2: Bonny, zwarte Shetlander merrie van 8 jaar oud. Ze woont al jaren bij de familie Vijfsterren. Tot voor kort werd Bonny regelmatig bereden door het jongste van de familie, in het bos of in de les op de ponyclub. Maar onlangs kreeg ze voor haar verjaardag een maatje groter, een B-pony Sandor.

Dus nu kan Bonny iedere dag genieten van de wei om in de kudde. 's Morgens en 's avonds ruimschoots van het beste voer en ruwvoer. Mooie grote stal. Kortom vakantie. Na enkele maanden wordt Bonny humeurig, verstapt zich gemakkelijk, heeft geen zin in haar eten en heeft veel last van speeksel.

VRAAG: => Beide, de dierenarts en de Veterinaire Natuurgeneeskundige zien een shetlander die slecht eet, chagrijnig is, meer struikelt dan gewoonlijk en heel erg speeksel. Wat zou er aan de hand kunnen zijn met Bonny?

Groep 1: Hoe zou je dit door een reguliere bril bekijken?

Groep 2: Hoe zou je dit door een complementaire bril bekijken?

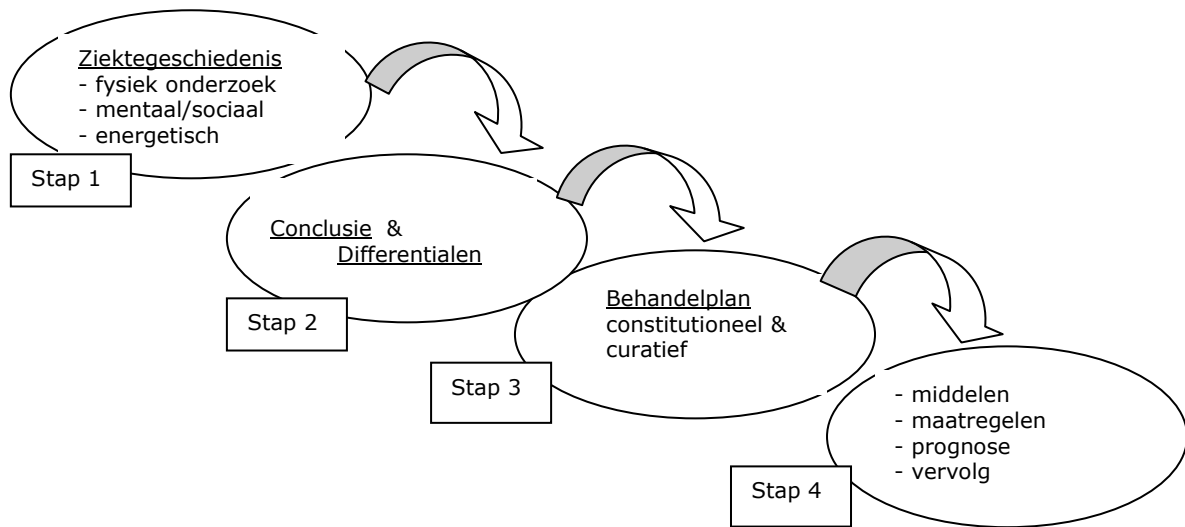
⁴ Holisme: De term holisme komt van het woord holos; en betekent "het geheel". Het principe van de holistische benadering is dat het lichaam niet herleid kan worden tot een verzameling losse onderdelen (Britton 1998, p. 19).

⁵ "Holistisch werkend Diertherapeut" (HWD) Holistisch werkend diertherapeut is een algemene benaming voor therapeuten, die een of meerder holistische therapieën in hun behandeling gebruiken en licentiehoudend zijn bij een in Nederland Erkende beroepsvereniging

3.4 Een bezoek aan een holistisch werkend diertherapeut

In figuur 1 zie je de stappen in een Complementaire behandeling. In deze paragraaf zullen we alles stapsgewijs doorlopen.

Eigenaar heeft paard met gezondheid en/of gedragsprobleem

Figuur 1 De stappen in een Complementaire behandeling

3.4.1 De Afspraak

Een consult bij een holistisch werkende diertherapeut kan plaatsvinden bij de klant thuis of in een praktijk.

Ziektegeschiedenis

Het afnemen van de ziektegeschiedenis neemt over het algemeen ruim een uur in beslag. Daarbij komen de volgende punten aan bod:

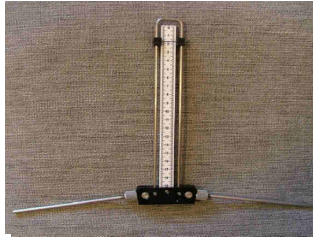
- NAW (Naam Adres Woonplaats) van dier en eigenaar
- Het verloop van de eerste levensjaren incl. geboorte & spenen
- Het gedrag en karakter van het paard; type
- Ziektebeeld (klachten historie, behandelingen, resultaten, aanwezige uitslagen etc.)
- Huidige situatie
- Entingen & vaccinaties
- Voeding
- Huisvesting
- Sociale omstandigheden
- Fysiek onderzoek
- Mentaal en energetisch beeld
- Arbeid
- Nader onderzoek naar de fysieke en/of mentale gezondheid van het dier

3.4.1.1 Aanvullend onderzoek

Soms is het noodzakelijk om de anamnese aan te vullen met gegevens over de fysieke en/of mentale gezondheid van het paard. De therapeut kan de diereigenaar of doorverwijzen naar een dierenarts voor bijvoorbeeld Bloed-, urineonderzoek of het maken van foto's. En/of zelf nader onderzoek doen door organen, middelen, energiebanen etc. door te meten. Holistisch werkend Diertherapeuten hebben de afgelopen jaren de beschikking gekregen over een aantal meetinstrumenten. Voorbeelden hiervan zijn de Bio-resonantie apparatuur (A) en de Lecher Antenne (B)

A

B

Conclusie & differentiaal

Wanneer alle gegevens zijn verzameld en de (ziekte) *geschiedenis is geanalyseerd, er is bepaald* in welk stadium het ziekteproces zich bevindt, wordt er een conclusie getrokken over de aard en de oorzaak van de problemen.

Dan volgt er een zogenaamde differentiaal: Waarin wordt verwoord en onderbouwd, op basis van de dan beschikbare gegevens, waardoor de huidige gezondheids- of gedrag-problemen eventueel **ook** veroorzaakt zouden kunnen zijn. En waarom dat volgens de therapeut op basis van te noemen redenen, niet het geval is. Dit om alle mogelijke oorzaken in het vizier te brengen en te houden, niets bij voorbaat uit te sluiten tot het tegendeel bewezen is en snel te kunnen handelen.

Behandelplan

Wanneer we de oorza(a)k(en) van het gezondheidsprobleem hebben achterhaald, komen we toe aan het behandelplan, waarin we vastleggen welke **maatregelen & middelen** ingezet gaan worden met daarin aandacht voor

De Constitutie	: Middel/Maatregel o.b.v. het dier in zijn geheel; fysiek+mentaal+ energetisch
Curatieve	: symptoomgericht behandelen (bijvoorbeeld jeuk of pijn) en
Preventieve	: adviezen tot optimalisatie van de gezondheid.

Het behandelplan bestaat standaard uit:

- maatregelen
- middelen
- de te nemen stappen
- de behandeltermijn
- de haalbaarheid van het plan
- en de prognose voor het dier

Doel van een complementaire behandeling is om het natuurlijk zelfgenezend vermogen, wat ieder levend wezen bezit, te activeren. Zodat deze de balans kan herstellen en symptomen of de ziekte, voor goed door het lichaam kunnen worden opgelost.

De Holistisch werkend diertherapeut adviseert alleen ⁶ natuurlijke middelen en maatregelen om tot genezing te komen. Waarbij zowel curatieve (symptoomgericht) als constitutionele middelen (past bij het dier als geheel; fysiek, energetisch en mentaal) kunnen worden ingezet.

Meer gespecialiseerde vakken als Osteopathie, Chiropractie of Homeopathie passen deze holistische gedachten toe door vanuit het individu gezien, het daarvoor meest geschikte middel dat beschikbaar is binnen hun specifieke therapie in te zetten.

Conform de beroepscode waaraan leden van een Beroepsvereniging zich confirmeren, zal, als dat nodig is de Holistisch werkend diertherapeut de samenwerking zoeken met andere dienstverlener(s)⁷ uit de gehele keten van complementaire en reguliere diergezondheidszorg.

3.4.2 Maatregelen

Zijn eigenlijk alle factoren die van invloed zijn op het welzijn van het paard; Levensomstandigheden, sociale factoren als de relatie tussen dieren onderling maar ook tussen dier en eigenaar, de huisvesting, de manier van voeren en de arbeid die het dier moet leveren.

En vormt dus een heel belangrijk onderdeel van het natuurgeneeskundig advies, omdat er, relatief snel een belangrijke bijdrage geleverd kan worden aan het verbeteren van de gezondheid en het welzijn van het dier, zowel preventief als curatief.

Opdracht: H3-3

Tijd : 5 minuten

Verdeel de klas in 2 groepen en ga m.b.v. de casus nadenken over wat "maatregelen" kunnen zijn.

Casus 3.3: 3 jarige merrie, 6 maanden onder het zadel en loopt voor kreupel, zonder dat er een fysieke afwijking te vinden is.

VRAAG=>: Welke maatregelen zou je kunnen inzetten en waarom?

⁶ Indien om gezondheidsredenen noodzakelijk of gewenst zal een holistisch werkend diertherapeut een dierenarts in schakelen.

⁷ Denk aan de dierenarts, maar bijvoorbeeld ook de fysiotherapeut, hydrotherapie, gedragsdeskundige etc.

3.4.3 Middelen

Als enkel het nemen van maatregelen niet voldoende is voor balansonderhoud (preventief) of balansherstel (curatief), zijn natuurlijke middelen vaak een dankbare uitkomst.

De inzetbaarheid van natuurlijke middelen wordt gebaseerd op

1. De inschatting van het totaalbeeld van invloeden rondom het dier en
 - 2 met een terugkoppeling naar het dier in zijn oorspronkelijke levensvorm; kudde, sociaal contact, veel ruwvoer, minimaal krachtvoer, etc.

In de Hoofdstukken 5 t/m 10 gaan we uitgebreid in op de beschikbare natuurlijke middelen en maatregelen.

3.4.4 Haalbaarheid en prognose

Tenslotte wordt het plan doorgesproken met de eigenaar/verzorger om te toetsen op haalbaarheid en draagvlak bij de eigenaar. Is hij het eens met de voorgestelde middelen en maatregelen? Lukt het hem om de middelen te geven en de maatregelen door te voeren zoals geadviseerd?

Het is voor het slagen van de behandeling van essentieel belangrijk dat het behandelplan, past bij de eigenaar. Gemiddeld genomen zal hij /zij er meer werk aan hebben als bij een reguliere behandeling. Hier zijn diereigenaren zich zelden van bewust.

3.5 *Complementair en/of regulier behandelen?*

Iedere diereigenaar moet deze vraag zelf (kunnen) beantwoorden. Al dan niet geadviseerd door een deskundige.

De eigenaar van het paard, de beschikbare kennis van en ervaring met complementaire en reguliere geneeswijzen en de situatie op dat moment, zullen tot het antwoord leiden.

3.5.1 Welke klachten behandelt een holistisch werkend diertherapeut?

Onderstaande lijst is niet compleet maar geeft wel een goed beeld van de diversiteit aan vragen waarvoor je bij een HWD terecht kunt.

- spijsverteringsproblemen – bijvoorbeeld terugkerende koliek
- Voedingsadvies
- Vruchtbaarheidsproblemen
- Vachtproblemen
- Reiniging en drainage kuren
- Pro – en Post operatieve ondersteuning
- Kreupelheden
- Bewegingsadvies,
- **Wondgenezing**
- Luchtwegproblemen

Opdracht: H3-4**Tijd : 30 minuten****Verdelen in groepjes, inleveren en klassikaal bespreken.**

In Par. 3.5.1. staan 10 gezondheidsproblemen.

Kies er één uit die je herkent of eventueel hebt meegemaakt en vertel hoe de behandeling verliep volgens het bijgevoegde schema;

Voorbeeld: Ik kies " **Wondgenezing**"

1.gezondheidsprobleem	2.curatief	3.ondersteunend	4.preventief
Wondgenezing – pony met achterbeen t.h.v. patella in de draad tot op pees open	Arnica gegeven W-spray totdat de DA kwam Dierenarts heeft Gehecht Bewegingsadvies	<u>weerstand</u> >> d.m.v. silsterk <u>mentaal</u> door extra tijd en Bach-remedie <u>traumeel</u> i.v.m. peesgenezing <u>Massage</u> van de wond rand	Bewegingsadvies i.v.m. opbouwen Waardoor in de draad? omheining aanpassen
1.gezondheidsprobleem	2.curatief	3.ondersteunend	4.preventief

3.5.2 Drie vormen van gezondheidszorg

We onderscheiden drie vormen van gezondheidszorg:

- * Preventief
- * Curatief en
- * Palliatief

Wat betekenen de 3 termen? Wat mag je verwachten als je voor het één of ander kiest complementair **en** regulier bekeken?

3.5.2.1 Preventief

In de Natuurgeneeskunde heeft preventie prioriteit nummer 1.

Door een dier zo natuurlijk mogelijk te laten opgroeien, lees: " zoveel mogelijk zoals hoe het 6000 jaar geleden was; in de kudde, met voornamelijk sober ruwvoer, zonder al te veel chemisch ingrijpen", leggen we de basis voor een gezond en gelukkig paard.

Vanzelfsprekend is dat in deze tijd niet heel erg reëel. Maar toch is het zo dat het verteringsstelsel, de mentale en fysiologische behoeften van het paard van nu, al bijna 6000 jaar hetzelfde zijn. Maar we voeren en behandelen onze paarden wel heel anders;

Veel van onze paarden staan

- in een volle stal
- alleen gehuisvest in plaats van in de kudde
- zodat er nauwelijks sprake kan zijn van natuurlijk –sociaal- gedrag,
- weinig bewegingsmogelijkheden en frisse lucht,
- bloot aan een besmettingsgraad die vele malen hoger is dan in de natuur
- zodat de natuurlijke weerstand minder is door die leefomstandigheden.

Dus preventie is vanuit de Natuurgeneeskunde bezien zo belangrijk, omdat onze "moderne" manier van houden van paarden, een grote weerslag blijkt te hebben op de gezondheid en mentaal welbevinden van onze paarden.

Veel van de huidige ziekteproblemen worden veroorzaakt door de hedendaagse leefomstandigheden van onze dieren.

"Complementair gezien, betekent Preventie dus dat we ervoor moeten zorgen dat het **Natuurlijk Zelfgenezend Vermogen** zich zo goed mogelijk kan ontwikkelen, zodat het lichaam straks een goede weerstand heeft. We bereiken dit door:

- Minimaal chemisch ingrijpen (in voeding, medicatie, ontwormmiddelen etc.)
- De leefomstandigheden zo natuurlijk mogelijk te laten zijn
- En de paarden leren kennen als individu met eigenschappen (zie Hst. 4 Homeopathie en Hst. 7 Bloesemremedies) zodat we de signalen die paarden geven beter begrijpen en daarop kunnen reageren.

Symptomen zijn signalen. En naar signalen moet je luisteren.

In paragraaf 3.3 van dit hoofdstuk heb je kunnen lezen dat symptomen worden gezien als een signaal van het lichaam; Waarnaar je als eigenaar moet "luisteren":

Zowel lichamelijke (bijvoorbeeld Pijn of een kale plek) als mentale (boosheid, verzet tijdens het rijden) symptomen zijn signalen van het paard om te melden:

"HELP! ER IS IETS NIET IN ORDE!" Door vast te stellen dat er signalen zijn en erop te reageren, voorkom je dat problemen groter worden, escaleren of erger, zich verdiepen.

Opdracht: H3-5**Tijd : 5 minuten**

Verdeel de klas in 2 groepen en neem per groep een casus.
Deel het antwoord met de klas.

Casus 3.4 : Een ruil van 4 jaar oud, 2 witte voetjes achter, ontwikkelt op 1 van de witte voetjes mok.

Casus 3.5 : Het is op stal tijd voor de jaarlijkse entingen. Na de entingen hebben 2 paarden dunne mest, zijn sloom en vertonen bultjes op de huid.

VRAAG: => Wat had je als eigenaar aan preventie kunnen doen?

"Regulier gezien" moet de aandacht voor preventie nog groeien.

Daarbij hebben we het niet over de vaccinaties; Vaccinaties zijn ontwikkeld om het lichaam te ondersteunen en te beschermen. Al weten we inmiddels dat vaccinaties naast de beschermende werking, door de wijze *waarop* ze werken, ook het immuunsysteem verzwakken. Immers:

- naast het verzwakte of dode vaccin worden ook veel schadelijke bijstoffen mee ingespoten en
- door de vaccinaties wordt het lichaam als het ware belemmerd om ziek te worden, waardoor het niet leert, niet groeit.

Dit benadert een moeilijke materie. Immers enerzijds worden vaccinaties gegeven vanuit een goede intentie om het lichaam te beschermen. Anderzijds willen we, natuurgeneeskundig gezien, de paarden graag zelf een goede weerstand laten opbouwen zodat ze een infectie zelf of met wat ondersteuning van natuurlijke middelen zelf kunnen oplossen. Daarmee groeit immers het dier als individu en wordt er geen afbreuk gedaan aan het Natuurlijk Zelfgezend vermogen en wordt het paard weerbaarder, minder vatbaar.

Maar, je mag je afvragen of wij, op de manier zoals we tegenwoordig onze paarden houden, onze paarden nog wel in staat stellen om een goede weerstand te laten opbouwen?

Denk aan overvolle stallen, kwaliteit van de huisvesting, grote sportprestaties, relatief veel kracht- weinig ruwvoer etc.

De preventieve wetenschap moet nog een hele inhaalslag maken. Weerstand is in reguliere kringen nog vaak een moeilijk hanteerbaar begrip.

3.5.2.2 Curatief; direct handelen en probleem oplossen

Als er zich een probleem voordoet is het aan de eigenaar om te kiezen voor een, naar zijn kennis, inzicht en portemonnee verantwoorde vorm van diergezondheidszorg.

Laten we een onderscheid maken tussen acute (EHBO) problemen en voorkomende gezondheidsproblemen.

Acute (EHBO) problemen vragen om een dierenarts aangezien hij /zij de eerste lijn verantwoordelijkheid heeft. In tweede instantie kan een Holistische werkend Diertherapeut desgewenst ondersteuning bieden.

In geval van algemeen **voorkomende gezondheidsproblemen** kunnen we met complementaire therapieën vaak mooie resultaten bereiken (Zie ook par. 3.5.1.)

Maar de levensomstandigheden of de mogelijkheid om maatregelen door te voeren zijn vaak een bepalende factor voor het welslagen van de behandeling (Zie par. 3.4.3.)

Als er bijvoorbeeld sprake is van overbevolking in combinatie met een ongezond leefklimaat; dan moeten we in sommige gevallen constateren dat de werking van natuurlijke middelen, onder invloed van die leefomstandigheden, niet voldoende is;
Denk bijvoorbeeld aan manege paarden die dag in dag uit binnen staan, weinig frisse lucht, meestal in solo huisvesting, zonder veel contact met soortgenoten en weinig aandacht voor het welbevinden van de dieren.

Op dergelijke overvolle stallen komen besmettelijke aandoeningen en ziekten met veel meer gemak tot een uitbraak dan in een kudde dieren die volop in beweging is, blootstaat aan weerslementen en waar (stal)hygiëne geen bekend begrip is.

Naast de toepasbaarheid van complementaire therapieën bij voorkomende gezondheidsproblemen, zien we ook dat de inzet van complementaire therapieën bij de zogenaamde "nieuwe ziektes" waar de reguliere diergezondheidszorg – nog – geen antwoord op heeft toeneemt. Denk aan:

- headshaking syndrome,
- insuline resistentie,
- kissing spines,
- virale infecties,
- bevangenheid door overdaad etc.

Dan biedt de complementaire diergezondheidszorg vaak uitkomst.

3.5.2.3 Palliatief; ondersteunend bij chronische ziekten

En als laatste; complementaire middelen ter ondersteuning van chronische ziektegevallen.

In toenemende mate heeft de reguliere diergeneeskunde geen antwoord op chronische gevallen of heeft de inzet van conventionele middelen verstrekende gevolgen voor de gezondheid van de rest van het lichaam, door de bijwerkingen van het middel.

Complementaire therapieën kunnen in dat geval, omdat zij de totaalbalans van het lichaam niet verstoren, vaak nog procesvertragend en symptoomverlichtend werken.

3.6 Samengevat

3.6.1 De overeenkomst en verschillen tussen regulier en complementair

De overeenkomst tussen beide is vanzelfsprekend het streven naar een gezond dier;

De verschillen tussen Regulier en Complementair op een rijtje

Regulier	Complementair
Symptoomgericht	Op het hele individu gericht
Onderdrukt/bestrijdt symptomen	Zet het zelfgenezend vermogen aan het werk
Behandelwijze afgestemd op de aard van het symptoom	Behandelwijze afgestemd op eigenaar/dier
Kunnen bijwerkingen hebben	Minimaal bijwerkingen**
Werkt doorgaans snel	Kan snel werken, maar de behandeling kan ook meer tijd vragen
Curatief en palliatief*	<u>preventief</u> , curatief en palliatief
Werkt fysiek	Werkt fysiek, mentaal en energetisch
Ziet ziekte als fenomeen	Ziet symptoom als onderdeel van ziekteproces

Figuur 2. De kenmerken van reguliere en complementaire diergezondheidszorg naast elkaar

* Vaccinaties kun je zien als preventieve gezondheidszorg

** Let altijd op de contra-indicaties. Natuurlijke middelen zijn bij verkeerd gebruik niet altijd onschuldig.

De kloof tussen regulier en complementair wordt kleiner; In toenemende mate realiseren ook beoefenaars van reguliere geneeskunde zich, dat de geest het lichaam ten goede of kwade beïnvloedt, hoewel de nadruk nog steeds op het lichamelijke aspect rust. Daarnaast zien we dat ook natuurgeneeskundig therapeuten steeds meer streven naar complementariteit met de reguliere diergezondheidszorg.

3.7 Wie bepaalt welke gezondheidszorg een paard krijgt?

Net als bij honden en katten mag een paardeneigenaar zelf beslissen welke (vorm van) zorg hij zijn paard/pony geeft.

3.7.1 Wettelijk – Algemeen

In Nederland hebben we te maken met:

- de Gezondheids- en WelzijnsWet voor Dieren (Gwwd) en
- de Nota Dierenwelzijn.

Deze laatste heeft geen wettelijke kracht, maar is een bereikt akkoord hoe we nu en in de toekomst het welzijn van dieren kunnen verbeteren.

Het uitgangspunt van de **Gezondheids- en WelzijnsWet voor Dieren (GWWD)** is dat een diereigenaar geen handelingen met dieren mag verrichten, tenzij in de wet staat dat het wel mag. Dit wordt het 'nee, tenzij'- principe genoemd.

De GWWD geldt voor *alle* dieren die door mensen worden gehouden en er staat in de GWWD onder andere dat het verboden is:

- een dier onnodig pijn of letsel te veroorzaken, of zijn gezondheid of welzijn aan te tasten;
- een dier de nodige verzorging te onthouden;
- ingrepen te plegen bij dieren (tenzij anders in de wet staat);
- dieren als prijs, beloning of gift uit te reiken.

3.7.2 Welzijnsnota paard

Recent heeft de SRP (Sectorraad Paarden) op verzoek van Minister Verburgh een plan van aanpak gemaakt om het welzijn van de paarden in Nederland op korte termijn te verbeteren. (Welijnsnota Paard – zie bijlage B)

In dat voorstel lezen we een aanscherping van de regelgeving, zodat er zowel voor hobbymatig maar ook voor professioneel gehouden paarden, meer aandacht komt voor de preventieve diergezondheidszorg.

Opdracht : H3-6
Tijd : 10+ 5 min.

Neem 10 minuten de tijd om de samenvatting van de welzijnsnota Paard in **Bijlage B** globaal door te lezen. Wat betekenen deze plannen straks voor jou in de praktijk(neem je stagebedrijf als uitgangspunt)?

3.8 Hoe kies je een erkend Holistisch Werkend Diertherapeut?

3.8.1 Bij de beroepsvereniging; BCND en BKHD

Er is in Nederland cq op Europees niveau - nog - niets wettelijk geregeld met betrekking tot de status van cq minimale kwaliteitseisen waaraan een holistische werkende diertherapeut moet voldoen om zelfstandig te mogen praktiseren.

Met andere woorden; de titels zijn niet beschermd; Iedereen mag zich een titel toe-eigenen zonder daarvoor een erkende opleiding te hebben gevolgd

- Veterinair Natuurgeneeskundig Therapeut
- Osteopaat
- Homeopaat
- Chiropractor
- Bach aroma therapeut
- Cranio sacraal therapeut etc.

Juist om *die reden* is 6 jaar geleden de beroepsvereniging BCND opgericht en recentelijk de BKHD (vertegenwoordigt enkel dier homeopaten). Om ervoor te zorgen dat er wel controleerbare kwaliteitseisen op papier zouden komen en worden uitgevoerd.

Zodat consumenten bewust kunnen kiezen voor een goed opgeleide therapeut aan welke hij/zij het paard of de pony toevertrouwen.

3.8.2 Kwaliteitseisen

Licentieleden van de BKHD en BCND moeten minimaal:

- succesvol afgestudeerd zijn aan een erkende – minimaal HBO - opleiding zodat zij daarmee aantoonbaar kennis hebben van:
 - dieranatomie
 - dierfysiologie
 - diergedrag en de
 - specifieke technieken/ complementaire therapieën die hij /zij in de praktijk adviseert.

3.8.3 Hoe wordt de kwaliteit van de therapeut gecontroleerd?

De kwaliteitsnorm die door de beroepsvereniging gehanteerd bestaat uit een aantal rechten en plichten waaraan licentieleden moeten voldoen, wanneer zij een schild en licentie van de beroepsvereniging voeren.

Een therapeut moet:

- passen in één van de vastgestelde beroepsprofielen
- een minimaal aantal consulten per jaar doen.
- zich houden aan de in de beroepscode vastgelegde normen en waarden
- indien zich een situatie voordoet meewerken aan onderzoek van de klachten en eventueel later tuchtcommissie
- jaarlijks zijn / haar verplichte aantal bij- en nascholingspunten halen
- bereid zijn tot medewerking aan bezoeken van de visitatie/ballotage commissie

"COMPLEMENTAIRE THERAPIEËN VOOR PAARDEN" ANNO 2010

Om de invulling van deze module "**Complementaire therapieën voor paarden**" zo praktisch mogelijk te maken en er voor te zorgen dat **Complementaire therapieën** bij jullie gaan leven, is gekozen voor de volgende opzet:

Per hoofdstuk wordt een therapie behandeld.

Eerst een klein stukje theorie gevolgd door een casus die je door het hoofdstuk heen meeneemt; Een paard met een naam en leeftijd, een bepaalde leefomgeving en een gedrags en/of gezondheidsprobleem. Zodat de inzet van de besproken therapie daaraan kan worden opgehangen.

Daar waar mogelijk zal de (gast)docent met praktische opdrachten werken.

Veel plezier!

4 HOMEOPATHIE

Casus 4: Ruin Flamingo 5 jaar oud moet worden geladen.

Flamingo is niet zo heel dol op de trailer en al helemaal niet zonder aan een van de kanten een muur. De eigenaar heeft eigenlijk niet zoveel tijd en wordt ongeduldig. Al snel zijn er vele handen beschikbaar om te helpen en weet iedereen goede raad hoe je Flamingo er wel "even snel" opzet.

Flamingo raakt in paniek, steigert en valt zijwaarts naast de klep en komt daarbij met zijn hoofd hard op de stenen terecht. Even is het stil, hij blijft stil liggen. Pas na enkele minuten tilt hij verward zijn hoofd op. Na lang proberen krijgen ze Flamingo eindelijk weer op zijn benen en wordt op stal gezet. Zijn gang is waggelend, zijn rechter voorbeen ter hoogte van het kootbeen dik.

4.1 Inleiding

We beginnen de bespreking van de complementaire therapieën met Homeopathie. Homeopathie is niet hetzelfde als natuurgeneeskunde, maar een vorm van Complementaire gezondheidszorg; een van de complementaire therapieën die kan worden ingezet.

In dit hoofdstuk zullen we antwoord geven op de vragen:

- Wat is homeopathie?
- Hoe is homeopathie ontstaan?
- Waar worden homeopathische middelen van gemaakt?
- Hoe bepaalt de therapeut het juiste homeopathisch middel?
- Homeopathie in de praktijk - EHBO

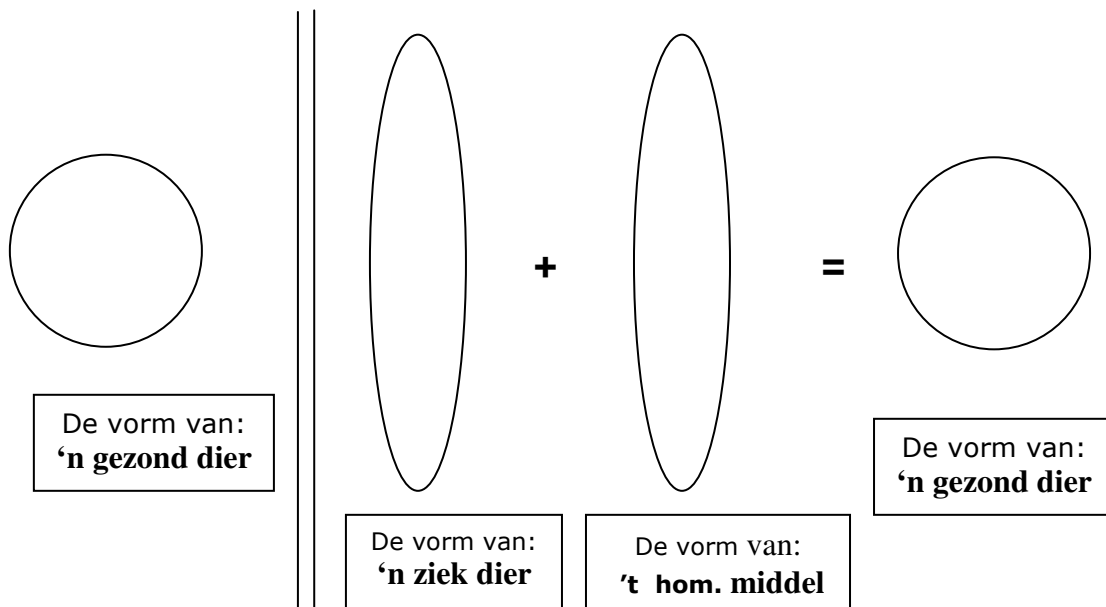
4.2 Wat is Homeopathie?

Homeopathie betekent letterlijk:

homeo = gelijk pathos = ziek/lijd

Homeopathie is een geneeswijze die gebruik maakt van homeopathische middelen. Het juiste homeopathisch middel wordt bepaald door de overeenkomstige vorm te zoeken tussen enerzijds: de lichamelijke symptomen + het type van het dier en anderzijds de beschrijving van het middel. In Figuur 3 is dat nog een keer in een tekening weergegeven.

De "vorm" ofwel het "beeld" van een middel is beschreven in een zogenaamde Materia Medica. Dit beeld is ooit bepaald door een zogenaamde genees- middelenproef. Hierbij nemen "proefpersonen" gedurende een langere tijd een middel van een bepaalde potentie in totdat ze het beeld als zijnde gedragskenmerken en lichamelijke symptomen) gaan vertonen. Wanneer wordt gestopt met het middel zijn de verschijnselen vrijwel direct verdwenen. Zie ook par. 4.3.

Figuur 3. De werking van homeopathie in een tekening

4.3 Hoe is Homeopathie ontstaan?

Homeopathie bestaat anno 2009, bijna 220 jr. en kent zijn oorsprong bij Samuel Hahnemann (1744- 1843). Hij was regulier arts en niet tevreden over de resultaten in zijn praktijk. Een beschrijving over Kinine als middel tegen malaria zette hem aan het denken. En hij gaf zichzelf drie maal daags kinine. Hij kreeg malaria verschijnselen en als hij ermee stopte verdwenen de symptomen.

Dit bracht hem op het idee van de similia regel. Hahnemann ging andere middelen uitproberen op meerdere mensen in zijn omgeving. Dit zouden we later geneesmiddelenproeven gaan noemen. Om symptomen te verminderen begon hij middelen te verdunnen of juist te potentiëren (met kracht schudden) om de werking te versterken. Dit was het begin van de Homeopathie als geneeswijze.

4.4 Wat zijn homeopathische middelen?

Homeopathische middelen zijn natuurlijke geneesmiddelen die gemaakt worden van bijna alles; Van de grondstof wordt een oertinctuur gemaakt door de grondstof (bijvoorbeeld plant) een bepaalde tijd in alcohol te laten trekken.

Vervolgens wordt de oertinctuur, die we tot de Fytotherapie (kruiden) rekenen, steeds een kleine hoeveelheid verdund door er water aan toe te voegen en krachtig te schudden. Het schudden noemen we ook wel potentiëren. Door het verdunnen en potentiëren krijgt het middel zijn kracht en ontstaat er een homeopathische middel. Homeopathische middelen zijn in vele vormen verkrijgbaar; Granules, Tabletten, Vloeibaar, Poedervorm, Zalf/Gel en Injecties.

De homeopathie heeft middelen ontwikkeld van bijna alles wat er in de natuur voorkomt.

80% van de middelen komt uit planten, Bijv.: Arnica (valkruid), Symphytum (smeerwortel)

Dieren; Bijv.: Apis (honingbij), Lachesis (slangengif van de bosmeester)

Minerale delf-, chemische stoffen; Bijv.: Aurum (goud), Argentum Nitricum (Zilver)

Nosodes; Bijv.: Lichaamseigen stoffen als bijvoorbeeld Snot, bloed, urine

Weefsels & Organen; Bijv.: Folliculinum

4.4.1 Verschillende potenties

De sterkte van een homeopathisch middel wordt aangegeven met de term "potentie". Je zou dat kunnen vertalen als "de kracht van het middel". Hoe hoger de potentie, des te sterker het middel en werkt het als het ware dieper.

De potentie wordt op de verpakking vermeld door een "letter/cijfer – combinatie", bijvoorbeeld C30, in combinatie met de naam van het homeopathisch geneesmiddel.

Bijvoorbeeld: Arnica C30

De letter staat voor: de soort potentie en

het cijfer staat voor: hoeveel maal het middel gepotentieerd is.

De D-potentie is in stappen van 1 op 10 verdund en geschud.

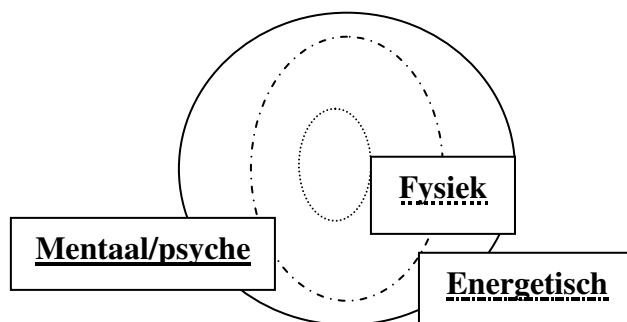
De C- Potentie in stappen van 1 op 100,

M in stappen van 1 op 1000 en de

LM in stappen van 1 op 50.000.

Het is gebleken dat hoe vaker een middel wordt gepotentieerd, hoe specifiek en langduriger de werking is.

Bij de homeopathische geneesmiddelen in de hoge potenties, is geen enkel molecuul van de grondstof meer terug te vinden. De grondstof heeft zijn energie overgedragen aan de oplossing. Dit maakt het mogelijk dat de middelen op fijn energetisch niveau werken. Zij kunnen in het besturingssysteem of het wezen van een dier, veranderingen bewerkstelligen.

Figuur 4. Het fysieke, mentale en energetische lichaam

Grofweg kunnen homeopathische middelen (en natuurlijke middelen in het algemeen) fysiek (oppervlakkig), mentaal (dieper) en/of energetisch (diepst) werken

De kracht van het middel wordt bepaald door de mate van verdunning.

Hoe vaker verdund, hoe hoger de potentie (C en M - potentie) en hoe krachtiger het middel werkt.

In de winkel zul je de volgende afkortingen op verpakkingen vinden:

Lage potenties	D (ecimaal = 10- voud); Bijvoorbeeld D6, D30	fysiek
Hoge potenties	C (entimaal = 100 -voud); Bijvoorbeeld C30, C200	fysiek,
mentaal	M (ille = 1000- voud); Bijvoorbeeld M	energetisch

Figuur 5. Verklaring van afkortingen op verpakkingen van homeopathische middelen in de winkel

In de loop der jaren is de Homeopathie verder ontwikkeld en hebben zich als het ware 3 stromingen ontwikkeld;

1. **klassieke homeopathie**
2. **moderne homeopathie en**
3. **homotoxicologie**

4.4.2 Klassieke homeopathie

In de klassieke Homeopathie streeft men ernaar 1 enkelvoudig middel te geven voor het gehele lichaam. Bijvoorbeeld Phosfor C200. Met als doel het zelfgenezend vermogen de balans in het lichaam herstelt en alle symptomen door het lichaam zelf worden opgelost.

De middelen worden meestal in hogere potenties gegeven. De middelen werken diep en langdurig in op het fysieke, het mentale en het energetische lichaam met een blijvend resultaat.

4.4.3 Moderne homeopathie

In de Moderne Homeopathie (ook wel klinische homeopathie genoemd) zien we dat er meer symptoomgericht wordt gewerkt. De homeopathische middelen (enkelvoudig en complex middelen) worden dan niet voorgeschreven op grond van de totaliteit van de symptomen van een individu, maar symptoomgericht. Dit lijkt op regulier werken met natuurlijke middelen.

Je kunt je voorstellen dat het acuut inzetten van een middel bij een acuut probleem en prima oplossing is:

Bijvoorbeeld : Nux Vomica of Colosan bij Koliek, Arnica bij kneuzingen, Ogentroost bij ontstoken/geïrriteerde ogen. Direct inzetten geeft dan direct resultaat.

Maar een "voortschrijdend probleem" zal via de moderne homeopathie zelden of nooit leiden tot een blijvend resultaat. Omdat je slechts het symptoom aanpakt en niet de oorzaak in de constitutie.

4.4.4 Homotoxicologie

De Homotoxicologie zou je ook modern kunnen noemen, maar dan omdat deze techniek nog niet zo oud is. De Homotoxicologie werd ontwikkeld door Dr. Reckeweg (1905 – 1985) en wordt door sommigen gezien als eventuele brug tussen Complementair en regulier denkenden.

We kunnen homotoxicologie omschrijven als: De studie naar de invloeden van homotoxines (giftige stoffen) op het organisme. Waarbij "**Ziekte**" wordt gezien als de reactie van het lichaam op homotoxines (Gif) die

- *van buitenaf* het lichaam binnenkomen (Bijvoorbeeld anti vliegenmiddelen, ontwormingsmiddelen, begeleidingsstoffen in vaccinaties, chemische anti oxidanten in het voer etc.) of
- *door het lichaam zelf worden gemaakt* (bijvoorbeeld te veel CO₂, verstoorde hormoon balans etc.)

De middelen die gebruikt worden in de homotoxicologie zijn van homeopathische aard. Grijpen in op de zichtbare biologische processen (bijvoorbeeld Een ontsteking) in het lichaam, zodat het biologische proces die de ziekte of het symptoom veroorzaakt wordt afgebroken en er genezing kan plaatsvinden.

Doordat de werking van de homotoxicologische producten inzichtelijk te maken is door middel van geldend wetenschappelijk onderzoek naar die biologische processen die zich voltrekken en de manier waarop de homotoxicologische producten op die processen ingrijpen, ziet men de homotoxicologie als een mogelijke brug tussen de reguliere en complementaire geneeswijze.

Casus 4.1a: Ruin Flamingo 5 jaar oud is achterover van de laadklep gevallen. Flamingo staat is wankelend naar zijn stal gebracht waar hij nu geschokt en verward staat met een dik rechter voorbeen.

* fysiek We kunnen het lijf direct ondersteunen met :
 Arnica: helpt en verhelpt (inwendige) bloedingen/zwellingen te reguleren
 Traumeel: dringt als een van de weinige producten door op peesniveau, waar bloed nauwelijks komt om daar eventueel beschadigingen direct te helpen
 oplossen en erger te voorkomen
 Calendula : direct op de schaafwonden als jodium, prikt niet is makkelijk op te brengen en helpt de huid zich snel te herstellen

VRAGEN : Welke vraag stellen we ons als eerste, als zo iets dergelijks gebeurt?
 : Zou je hier een middel inzetten om het dier te helpen deze schok, angstige ervaring te helpen verwerken?

4.4.5 **De drie grootste misverstanden over homeopathie**

1. Homeopathie werkt langzaam, nooit acuut
2. Baadt het niet dan schaad het niet
3. Het maakt niet uit hoeveel je van iets geeft

4.5 Hoe bepaalt een therapeut het juiste middel?

Homeopathie is een moeilijk en complex vak. Ten eerste omdat de achterliggende theorieën ingewikkeld zijn en ten tweede omdat de homeopaat weinig instrumenten heeft.

4.5.1 Het instrumentarium

De therapeut/homeopaat maakt gebruik van

1. Materia Medica : Dit is een Boek of Database waarin de middelen beschreven staan
2. Repertorium : Boek of Database waarin symptomen op waarde per middel zijn gerubriceerd. en
3. Veterinaire kennis : De anatomie, fysiologie en het soorteigen gedrag van een paard.

4.5.2 Het juiste middel bepalen in drie stappen

STAP 1. => Ziektegeschiedenis

De therapeut bekijkt het dier en ondervraagt de eigenaar op het gebied van:

1. De fysieke eigenschappen en problemen
2. De psyche van het paard en
3. De modaliteiten; omstandigheden waaronder de symptomen verslechteren of verbeteren

STAP 2. => repertoriseren

Deze waarnemingen (noem het "de symptomen") worden teruggezocht in een dik boek (het repertorium) waarin alle eigenschappen van de middelen staan beschreven en worden gewaardeerd volgens een afgesproken systeem. Zodat de therapeut uiteindelijk alle waardes kan optellen en een totaalscore per middel kan bepalen.

Dit proces noem je repertoriseren.

STAP 3. => middel afstemmen op patiënt

Dan gaat de therapeut bepalen welk "hoog scorend middel" het beste past bij de persoonlijkheid van het paard. Dat noemen we het mindbeeld.

Casus 4.1 b: De 5 jarige ruin Flamingo is na zijn val van de laadklep van de trailer enkele maanden geleden, lichamelijk goed hersteld. Maar de eigenaar geeft aan dat Flamingo nog niet helemaal lekker in zijn vel zit.

Als we het paard in symptomen moeten beschrijven komen we op een aantal middelen met een gelijke "score" nl; Arsenicum, Bryonia en Aurum.

Op basis van het mindbeeld – individuele eigenschappen kiezen we bij Flamingo voor het homeopathisch middel Aurum => Paard is er erg van opgeknapt.

Krijgt langzaam aan weer meer vertrouwen bij het op de trailer gaan, is minder schrikachtig, is minder stijf in het lichaam en met name de achterhand is veel verbeterd.

Dier Nr.	Flamingo Symptoom	Pag.	Rubr	Nr.	Eigenaar Symptoom	Pag.	Rubr.
1	Cont movement >	1375	Gen	5	lienteric	638	Stool
2	Rechts = probleemkant	1400	Gen	6	Stool soft	641	Stool
3	White discharge nose	333	nose	7	Stiffness from the hipp	1194	Extr.
4				8			

Figuur 6 Voorbeeld repertoriseren

4.5.3 EHBO middelen in de homeopathie

In overleg met de gastdocent.

Opdracht : H4-1
Tijd : Stage

Tijdens je stage is het een standaard opdracht om de EHBO doos na te kijken en daar nodig aanvullingen of suggesties voor verbeteringen te doen.

Doe dit zelfde voor de complementaire middelen; Vul de EHBO doos aan met Complementaire EHBO middelen zodat deze aansluit bij de behoefte van je stage bedrijf.

5 AROMA THERAPIE

Casus 5: Shakira, 7 jarige merrie is angstig en gevoelig voor alles dat om haar heen gebeurt. Als een ander paard wordt bestraft, krimpt zij ineen. Boos worden werkt averechts, Ze maakt zich klein en vlucht. Kijkt vragend, angstig. In het werk is Shakira heet, (over)geconcentreerd in het werk. Hierdoor schrikt ze extreem als er iemand binnenkomt Buiten echter is Shakira niet bang, loopt ze juist met een brede blik, wordt ze niet verrast en is er niks om van te schrikken. Sociaal in de wei. Ze is helemaal niet eenkennig. I.g.v. ziekte of vakantie kan er gewoon iemand anders voor haar zorgen. Geen probleem. Is moeilijk met opzadelen Poetsen op zich vindt ze wel lekker, maar er zijn bepaalde plaatsen op haar lichaam die je niet mag aanraken. Wordt liever niet aangeraakt in het keel gebied, singelgebied, en t.h.v. de eileiders, waarbij de linker lichaamshelft gevoeliger is dan de rechtse.

5.1 Inleiding

In Hoofdstuk 5 behandelen we de aromatherapie; En zal we het hebben over:

- Wat is aromatherapie?
- Hoe is aromatherapie ontstaan?
- Wat is etherische olie en hoe krijg je het uit de plant?
- Productie en echtheid van de olie
- Hoe zet je etherische oliën in bij een natuurgeneeskundig behandelplan?
- Aroma therapie en doping

5.2 Wat is aromatherapie?

Onder Aroma therapie verstaan we: het gebruik van essentiële oliën ter behandeling van fysieke en/of mentale klachten.

Essentiële oliën worden ook wel etherische, vluchtige of aromatische oliën genoemd. Je zou het een deelgebied van de Fytotherapie (kruidengeneeskunde, zie paragraaf 6.5.) kunnen noemen.

5.3 Hoe is aroma therapie ontstaan?

Het woord Aromatherapie wordt pas sinds deze eeuw gebruikt, maar in feite is het al duizenden jaren oud. De vroegste kennis van aromatherapie komt bij de Chinezen vandaan. Met 4500.V. Chr. Stonden zij aan de basis van de geneeskunde. Daarna heeft het zijn weg gevonden naar Egypte, Griekenland en de Romeinen.

De Egyptische priesters waren in feite de eerste aromatherapeuten ter wereld; Uit vondsten van goed bewaard gebleven karften met essentiële oliën in piramides blijkt dat ze gebruik maakten van Wierook, Mirre, Cederhout, Oregano, Koriander en Jeneverbes. Ze balsemden hun doden met harsen en essentiële oliën en weerden insecten met in essentiële olie gedrenkte papyrusbladen.

Grieken en Romeinen ontwikkelden hun badcultuur met de in Egypte opgedane kennis van essentiële oliën en besprenkelden hun lichamen, kleren, bed en wanden van huizen hiermee. Zelfs vaandels van de troepen werden met de geur verrijkt.

In West-Europa, toen het in de Middeleeuwen met de hygiëne slecht gesteld was, werden bepaalde essentiële oliën veel gebruikt tegen de stank en om hun desinfecterende eigenschappen;

Kerken werden met zwavel, hop, peper en wierook gedesinfecteerd en esculapen hadden aan hun wandelstok zakjes met geurende kruiden, die men onder de neus hield wanneer men zieken bezocht. Welgestelde droegen een zilveren ketting met houdertje, gevuld met essentiële olie.

De opkomst van de alchemie en de daaruit voortkomende chemie, plus een aantal andere factoren deden de aromatherapie in vergetelheid belanden om pas in het begin van de 20^e eeuw door de Fransman Gattefosse op moderne wijze gereconstrueerd te worden.

In korte tijd werden er veel meer 'oliën ontdekt' dan er ooit bekend waren en ook hun toepassingen worden door degelijk onderzoek veel nauwkeuriger en gericht.

In eten en drinken om hun smaak, het conserveren van voedsel, ontsmettende, genezende werking en evenwicht brengende eigenschappen en als geurmiddel om hun specifieke geur

5.4 Wat is een etherische olie?

Etherische oliën zijn vloeistoffen in een plant, die worden gevormd onder invloed van de zon. Ze liggen opgeslagen in de kleine holtes en kanaaltjes in de plant.

Voor zover we weten gebruikt de plant ze in de natuur om

- de voortplanting te bevorderen (het aantrekken van insecten) en
- het natuurlijke weerstandsvermogen te versterken (zoiets als menselijke hormonen).

In wetenschappelijke literatuur van o.a. professor Durauffourd (Parijs) staat dat essentiële oliën de volgende eigenschappen kunnen bezitten: Iedere olie(groep) heeft zijn eigen karakteristieken:

- ontsmettende werking (Tea tree)
- ontgiftende werking (Lavendel)
- activerende werking (Rozemarijn & Jeneverbes)
- harmoniserende werking (Kaneel & Geranium)
- energetische werking (Lemon Grass)

5.5 Hoe haal je etherische olie uit een plant?

Warmte laat geurstoffen vrijkomen; denk maar eens aan een bosrit in een dennenbos, een warme zwoele zomeravond en de warme huid met parfum.

In de middeleeuwen ontdekte men een manier - de waterdampdestillatie - om de in de wortels, opgeslagen essentiële oliën vrij te maken. Die manier wordt nog steeds gehanteerd. Olie uit (citrus)vruchten wordt vrijgemaakt door koude persing. Denk hierbij aan sinaasappel, mandarijn en olijf.

Etherische olie kan afkomstig zijn uit:

Bloemen (roos, kamille, lavendel)
Bladeren (Eucalyptus, niaouli)
Wortels (Engelwortel, valeriaan)
Harsen (Wierook, benzoë)
Schors (kaneel)
Zaden (Anijs, venkel, dille)

5.5.1 Productie en echtheid

Een goede essentiële olie, die werkelijk een bijdrage levert van het balanceren van lichaam en/of geest moet op een eerlijke manier worden geproduceerd. Alleen oliën die 100% puur zijn; onverdund, onversneden en niet scheikundig zijn behandeld hebben de weldadig heilzame werking.

Dat wil zeggen:

1. Uit planten die volgens de traditionele methodes zijn geproduceerd, van gecontroleerde biologische teelt (dus zonder kunstmest en chemische bestrijdingmiddelen) of wildpluk (dus daar waar de plant van origine groeit, lavendel op Hollandse grond zal nagenoeg geen kracht bezitten).

2. Door op natuurlijke wijze te worden gewonnen door bijvoorbeeld persing (warme of koude) of stoomdestillatie.

Er zijn veel goedkope namaak olieproducten op de markt!

De chemische industrie tracht essentiële oliën na te maken en dat lukt ze soms ook aardig. Echter synthetisch nagemaakte (bestanddelen van) oliën of aangelengde / met vette plantenoliën verdunde producten, hebben nooit de essentie, de chi, de levenskracht die eerlijk gewonnen oliën wel hebben. En die onmisbaar is om de olie zijn weldadige en heilzame werking te kunnen laten doen voor lichaam en geest.

Daar komt nog bij dat **bestanddelen op zich**, uit de olie weinig werkzaamheid hebben. De heilzame werking van essentiële oliën ontstaat namelijk door van nature gecombineerde zuivere stoffen die authentiek in dat plant(deel) aanwezig zijn.

En dan nog zijn er kwaliteitsverschillen tussen de verscheidene merken. Goedkoop is vaak duurkoop!

5.6 Hoe kun je aromatherapie inzetten in een behandeling?

5.6.1 Welke olie? De keuze is aan het dier!

Dieren weten je meestal precies te vertellen aan welke olie hij/zij behoefte hebben.

Door de olie "aan te bieden" zal het dier goedkeurend of afwijzend reageren en zul je, na de nodige oefening, uit die reactie kunnen aflezen welke olie de voorkeur geniet. Je kunt je voorstellen dat een paard anders met geuren omgaat dan een hond. Zo zal een paard doorgaans met ieder neusgat even de geur oppikken om daarna je te vertellen wat hij/zij ervan vindt.

Als het dier zijn keuze gemaakt heeft kunnen we beslissen om de oliekeuze te gebruiken als diagnosemiddel en/of ook daadwerkelijk in zetten in de behandeling.

Casus 5a: Shakira, 7 jarige merrie is angstig en gevoelig voor alles wat er om haar heen gebeurt, maar ook lichamelijk; Poetsen op zich vindt ze wel lekker, maar toch lijkt ze liever niet te worden aangeraakt in het keel gebied, singelgebied, en t.h.v. de eileiders. Shakira kan je dan met opengesperde mond op je aanvliegen.

=>We laten haar o.a. olie ruiken (*olie = diagnosemiddel*) en ze kiest:

Silmoon : combinatie van marjolein, cipres- en Lemon grass olie
Doel : herstellen van de vrouwelijke hormoonbalans

Gember : staat voor behoefte aan fysieke en geestelijke warmte
Geraniumolie : staat voor behoefte aan fysieke en geestelijke warmte

Eén van de conclusies n.a.v. het gesprek met de eigenaar, fysiek onderzoek en de oliekeuze luidde: Het hormonaal evenwicht bij Shakira is verstoord, waardoor vermoedelijk ook haar gedrag kan worden verklaard. (keuze Silmoon, koude eileiders). De oorzaak van de problemen moeten we waarschijnlijk zoeken in eerdere negatieve ervaringen. De keuze voor **geranium** en **gember** bevestigt dit ook.

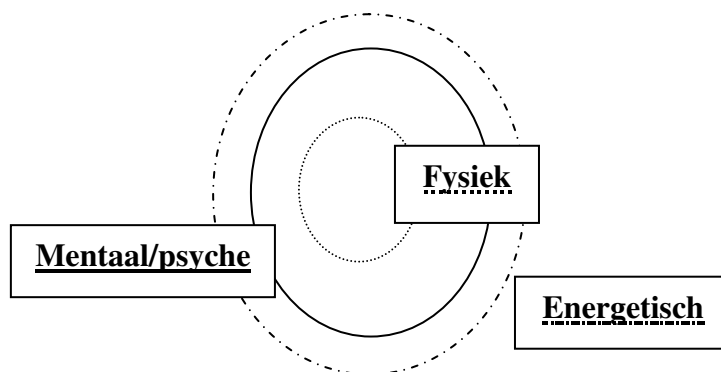
Behandeladvies:

* Fysiek

Lichaam schoonmaken : Geven van groene leem, silsterk en jeneverbesolie
Werking eileiders herstellen : Enkele weken, dagelijks Silmoon (oliecompositie) op de eileiders smeren. Hier is de olie dan behandelend.

* Mentaal : er wordt gekozen voor een passende Bachremedie om te zorgen dat Shakira het oude verdriet kan verwerken.

De balans van ons lichaam als geheel (Dus "niet ziek zijn") wordt bepaald door het in balans zijn van het **fysieke, mentale en energetische** lichaam, die alle drie onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn. (Zie figuur 4)
Dus de mentale invloed van de olie, is van groot belang voor het lichaam, op weg naar balans en daarmee genezing van het lichaam **en** geest.

Figuur 4. Het fysieke, mentale en energetische lichaam

5.6.2 **Contra-indicaties; wanneer geef je een bepaalde olie beslist *NIET*?**

Het is belangrijk om te weten dat sommige etherische oliën duidelijke contra-indicaties (tegen aanwijzing, reden om een behandeling niet uit te voeren) hebben.

Dat wil zeggen dat je bepaalde oliën, in bepaalde situaties absoluut niet mag geven.

Dit omdat ze bijvoorbeeld fototoxisch zijn (sinaasappelolie), en dit dus verbrandingsgevaar geeft. Andere kruiden zijn prikkelend voor de baarmoeder (rozemarijnolie) en wil je dus niet tijdens de dracht geven.

Kijk dus altijd goed naar de algehele conditie en situatie van het dier voordat je kruiden inzet en raadpleeg eventueel een deskundige op dit gebied.

5.6.3 **Wijze van gebruik**

We kunnen oliën op 3 manieren gebruiken:

- A. inademing
- B. massage (zie casus 6)
- C. inname (zie casus 6)

Ad. A Inademing

Deze wijze van gebruik is bij dieren niet altijd even eenvoudig toepasbaar. Als we een koud mengsel maken door bijvoorbeeld d.m.v. een plantenspuit een mengsel in de ruimte te verspreiden, moeten we relatief veel olie gebruiken om dat koude olie weinig geurstoffen afgeeft. En is dus vaak duur.

Ter bestrijding van de Ammoniak geur in de stal;

Iedereen kent de ammoniakgeur die zich in de stal ontwikkelt. Je kunt dit eenvoudig tegengaan door een mengsel met daarin tea tree olie te sprayen. nadat de stal is uitgemest. Doordat de Tea tree olie de ammoniak inkapselt en afvoert is de overlast drastisch verminderd. **Let op!** Olie lost niet op in water!

B. Massage/uitwendig gebruik

Is een zeer fijne en goedwerkende methode bij dieren. De olie wordt ingeademd als we het op een basis van jojoba op het lichaam smeren. En in geval van werkt het vaak weldadig en bovendien wordt de ingemasseeerde olie door het bloed opgenomen en binnen 2 uur bij het desbetreffende orgaan afgeleverd.

Praktische uitwendige toepassingen:

- * Doorbloeding van de spiermassa ter voorbereiding van de training
- * Afkoeling na de training door een spray of spoelwater verrijkt met een combinatie van lavendel en pepermuntolie
- * Pakkingen/kompressen in geval van wondbehandeling, huidregeneratie & zwellingen, vaak in combinatie met groene leem

C. Inname

In tegenstelling tot het gebruik bij mensen is inname van essentiële oliën bij dieren een veel gebruikte, goed werkende manier om fysieke klachten te behandelen.

Daarbij werkt het erg efficiënt en zijn kleine hoeveelheden voldoende om het gewenste resultaat te bereiken.

Etherische olie & Doping

In de wedstrijd sport is een opmerking over de dopinglijst van de EFS op zijn plaats.

Een groot aantal oliën heeft eigenschappen die de werking van doping benaderen:

- * Eucalyptusolie Vergroot de capaciteit om zuurstof opname
- * Pepermuntolie Verkoelt en verdooft de zenuwen

De internationale veterinaire dopingregelgeving van de FEI, staat in een dopinglijst van verboden middelen, waarop een zero –tolerance beleid van kracht is.

De doping lijst is variabel en er worden dus regelmatig middelen van de lijst aan en afgevoerd. Een belangrijk gegeven voor de wedstrijd sport dus.

6 FYTO THERAPIE

Casus 6: Aaron, 3 jarige ruin wordt in het voorjaar gestart met inrijden. Aaron pikt het allemaal goed op en lijkt goed in zijn vel te zitten. De herfst komt eraan, de rui begint, maar zet niet echt door terwijl het weer toch al aardig koud begint te worden.

6.1 Inleiding

In het verlengde van de in Hoofdstuk 5 besproken Aromatherapie, gaan we het in dit Hoofdstuk hebben over de geneeskrachtige werking van kruiden, ofwel Fytotherapie.

- Wat is Fytotherapie?
- Hoe is Fytotherapie ontstaan?
- Kruiden en paarden
- Kruiden in paardenvoeding en supplementen
- Contra-indicaties
- Relatie aroma- en fytotherapie

6.2 Wat is Fytotherapie?

Fytotherapie: Is het in- of uitwendig toepassen van onveranderde geneeskrachtige planten of delen daarvan, afhankelijk waar de genezende stoffen zich in de plant bevinden. Daarom geeft men bij een advies niet alleen de naam van het kruid, maar ook het gebruikte deel, bijvoorbeeld anijszaad, pepermuntblad.

Bij het oogsten van de plant of het plantendeel let men erop dit te doen op het moment dat ze het hoogste gehalte aan werkzame stoffen heeft. Kruiden worden bewaard door ze te drogen, in te vriezen of te verwerken in een preparaat in de vorm van:

- thee,
- tinctuur,
- poeder,
- olie,
- wikkel of kompres,
- zalf of crème
- drinkbare vloeistof
- in pure vorm gedroogd of vers.

6.3 Hoe is Fytotherapie ontstaan?

Fytotherapie is al zo oud als dat er dieren op deze planeet rondlopen. Dieren en kruiden leven al langer samen, dan dat wij mensen hier op aarde zijn. Dieren hebben daarbij planten altijd gebruikt als voedingsbron en als bron van genezing. Tegenwoordig noemen we dat "Zelfmedicatie".

Mensen keken vervolgens de kunst af bij de dieren om de juiste plant te leren selecteren.

De officiële geschiedenis van de Fytotherapie begint ongeveer 3000 jaar voor Christus, bij de Sumeriërs, die leefden in wat we nu het zuiden van het moderne Irak zouden noemen. Dit oude volk legde behandelingswijzen en recepten in spijkerschrift vast op kleitabletten.

Sindsdien is er onophoudelijk verder gezocht naar de weldoende krachten en geheimen van planten en te vatten in een beschrijving of een naam: Namen als leverkruid, smeerwortel, moederkruid, goudsbloem, vrouwenmantel en valkruid wijzen ons op een eenvoudige manier al de werking van de plant.

De namen ontstonden doordat mensen bepaalde overeenkomsten van de plant zagen in de mens. Hieruit is de **signatuurleer**⁸ ontstaan. Volgens deze leer geven uiterlijke kenmerken van (vooral) planten die overeenkomsten vertonen met delen van het menselijk lichaam, aanwijzingen over de delen van het menselijk lichaam waarvoor deze gebruikt kunnen worden. Hierna enkele voorbeelden

Kleuren

Geel	voor de lever en de spijsvertering.
Rood	voor het bloed en het hart.
Blauw	brengt verkoeling en werkt op de luchtwegen.
Paars	gebruiken we voor het zenuwstelsel, het is stimulerend én kalmerend.
Groen	werkt kalmerend op de inwendige organen.
Wit	is verzachtend en harmoniserend.

Uiterlijke kenmerken

Beharing van de stengel en het blad	; werkzaam op huid, haren en slijmvliezen.
Doornen	; weerstand verhogend, prikkelend en koortsopwekkend is.
Ronde stengel	: Duidt op vrouwelijkheid en de werking is verzachtend en harmoniserend.
Een hoekige en vierkante stengel	: Duidt op iets mannelijks, dus weerstand en stevigheid.
Een holle stengel	: komt overeen met slokdarm en luchtpijp.

Verder kijkt de signatuurleer naar

de bloeiwijze en het verschil tussen vorm en groeikracht in het blad.

Deze signatuurleer is nog steeds bruikbaar als we ook de inhoudstoffen meenemen in de keuze van een plant.

Door moderne onderzoeksmogelijkheden zijn we langzaam gaan begrijpen waarom een plant, chemisch gezien, dat specifieke effect in het lichaam heeft.

⁸ Bron: Wikipedia

Al deze, gedurende lange tijd verzamelde kennis is de basis geweest, voor de moderne farmacologie. Die vindt zijn oorsprong in de Fytotherapie. Nog steeds wordt er in de moderne farmacologie met stoffen uit planten gewerkt, die soms ook in synthetische vorm worden nagemaakt.

6.4 Kruiden en paarden, wanneer geef je wat?

Doordat kruiden een breed werkterrein hebben worden ze voor heel veel aandoeningen ingezet, zoals;

- Problemen met het zenuwstelsel
- Maag- , darm- , lever- en galklachten
- Stofwisselingsstoornissen
- Hart- en vaatziekten
- Ademhalingsproblemen
- Blaas- en nierproblemen
- Huidproblemen
- Verstoring van het immuunsysteem

Tegenwoordig worden kruiden overal in verwerkt, zowel in voeding als in voedingssupplementen

We zullen in deze paragraaf kort ingaan op de rol kruiden in voeding, maar ons vooral toespitsen op de bruikbaarheid van kruiden als geneeskrachtig of gezondheids-ondersteunend middel. Met daarbij apart aandacht voor:

- risico's bij langdurig gebruik
- contra indicaties

De toedieningsvorm kan verschillen naargelang het kruid, de klachten, de patiënt, enz. De therapeut dient ook rekening te houden met de contra-indicaties van bepaalde kruiden vb. geen jeneverbes bij dracht en lactatie.

Casus 6: Aaron, 3 jarige ruïen wordt in het voorjaar gestart met inrijden.

Aaron pikt het allemaal goed op en lijkt goed in zijn vel te zitten. De herfst komt eraan, de ruï begint, maar zet niet echt door terwijl het weer toch al aardig koud begint te worden. En zo nu en dan lijkt hij vooral na het rijden een snotneus te hebben. Hij hoest niet.

Behandeladvies:

- ⇒ Rui ondersteunen : Tijdelijk - gekookte - lijnzaad of lijnzaadolie bijgeven.
- ⇒ Weerstand verhogen: in het najaar kunnen we kiezen voor bijv het bijgeven van Echinacea. Als het lichaam al flink aan de snotter is, dan zijn kruiden als Cat's Claw en Peau D'arco meer aangewezen om in te zetten.

Stel dat we deze weerstands - vraag in het voorjaar krijgen dan is het geven van gedroogde (verhoogt de acceptatie) brandnetel een hele goede keuze. En eenvoudig uit te voeren.

6.4.1 Kruiden in paardenvoeding en supplementen, zijn niet onschuldig!

Er zijn op dit moment veel producenten van paardenvoeding die een kruidenvoer /kruidenmuesli op de markt brengen. Door de geur en kleur wordt de koper beïnvloedt en naast het argument "smaak en goede acceptatie, claimt een groot aantal voerproducenten luchtwegproblemen, spijsverteringsproblemen etc. te kunnen verminderen of zelfs op te lossen. En wordt het voer zelfs aangeboden als complete voeding als aanvulling op het ruwvoer. Hierdoor wordt de suggestie gewekt dat deze voeders het hele jaar door gegeven kunnen worden. Niets is minder waar.

Note! Het langdurig, onafgebroken geven van voer en voedingssupplementen met kruiden(bestanddelen), inclusief etherische oliën, kunnen gezondheidsproblemen in de hand werken. Lever maar vooral nieren kunnen overprikkeld raken en hierdoor kan het zelfgenezend vermogen worden aangetast.

6.4.2 Contra-indicaties; wanneer geef je een bepaald kruid beslist NIET?

Het is belangrijk om te weten dat sommige kruiden duidelijke contra-indicaties (tegen aanwijzing, reden om een behandeling niet uit te voeren) hebben. Dat wil zeggen dat je bepaalde kruiden, in bepaalde situaties absoluut niet mag geven. Dit omdat ze bijvoorbeeld fototoxisch zijn (st. Janskruid), en dit dus verbrandingsgevaar geeft. Andere kruiden zijn prikkelend voor de baarmoeder (fenegriek, rozemarijn) en wil je dus niet tijdens de dracht geven.

Kijk dus altijd goed naar de algehele conditie en situatie van het dier voordat je kruiden inzet en raadpleeg eventueel een deskundige op dit gebied. (dit is overigens niet alleen zo bij Fytotherapie maar geldt voor alle complementaire therapieën).

6.5 Relatie aroma- en fytotherapie

In de definitie van kruidentherapie vallen zowel kruiden- als aromatherapie hieronder. Echter de uitwerking op het lichaam van een verse (hele) plant blijkt fundamenteel anders dan het innemen van een extract in de vorm van essentiële olie van die zelfde plant. Bijvoorbeeld een teen knoflook en essentiële olie van de knoflook.

De oorzaak ligt in de hoge concentratie van de gebruikte essentiële olie. Zo zijn er voor 1 liter knoflookolie 300 kg knoflookteentjes nodig. Bovendien kan niet uit alle planten olie gewonnen worden.

6.5.1 Wanneer kruiden, wanneer etherische olie?

Afhankelijk van het doel, is soms de werking van essentiële olie gewenst en in andere gevallen die van het gehele kruid;

Enkele voorbeelden:

=> Ondersteuning van de weerstand in het voorjaar met mineralen

- gedroogde brandnetel

De olie is niet te winnen en in olie zal vermoedelijk het mineralen gehalte minder hoog/minimaal zijn.

=> Bloedzuiverend

- knoflookolie

De werking van het verse kruid is vele malen minder

=> De dennesoorten (bijvoorbeeld de cipres & ceder) zijn mooie voorbeelden van planten die je om redenen van acceptatie en inhoudsstoffen graag in olievorm gebruikt maar minder in zijn pure vorm.

7 (BACH) BLOESEMTERAPIE

Casus 7: 10 jarige merrie Kerry, staat normaal gesproken overdag op de wei en gaat 's avonds met alle weigenoten naar binnen. Gedurende de afgelopen jaren hebben 2 zussen achtereenvolgens op haar gereden totdat ze te groot werden en stopten met rijden. Kerry staat nu voortaan altijd in de wei, hoeft niet meer te werken en krijgt voor altijd vakantie. Maar hoe langer ze stil staat, hoe doffer ze uit haar ogen gaat kijken. Verder eet ze langzaam en wordt ze in de wei steeds onverdraagzamer naar haar weigenoten toe.

7.1 Inleiding

Dit hoofdstuk zal gaan over (Bach)bloesemremedies. Een, zo lijkt het, eenvoudige werkwijze met een erg groot effect.

- Wat is bloesemtherapie?
- Waarvan en hoe worden bloesemremedies gemaakt?
- Hoe is het gebruik van bloesemremedies ontstaan?
- Bloesemremedies in de 20^e eeuw

7.2 Wat is bloesemtherapie?

Bloesemtherapie is een geneeswijze die gebruik maakt van de bloesems van wilde of biologisch geteelde planten, bomen of struiken. En worden gebruikt om gemoedstoestand of emoties die uit evenwicht zijn geraakt te herstellen. De bloesemremedies drukken bijvoorbeeld een angst niet weg maar wijzen de weg om de moed te vinden.

Bij dieren en bij de paarden in het bijzonder is een techniek ontwikkeld op basis van de bachremedies, waarbij de inzet van een bepaalde remedie wordt bepaald het "*type dier*." Vanuit de basisgedachte dat wanneer een dier zijn mentale balans hervindt zijn fysieke genezing zal volgen.

Margriet Cremers heeft in haar boek "Bachremedie voor honden en paarden", (oorspronkelijke druk 1996 - Zie literatuurlijst) de 38 Bach bloesemremedies vertaalt naar 38 karakterbeschrijvingen van honden en paarden. Hierin beschrijft ze de diersoort paard in het algemeen en vertaalt deze vervolgens specifieke "Bach-types"; bijvoorbeeld Het "mimulus-type" met zijn sterke en zwakheden, zowel lichamelijk als mentaal.

Door kennis te hebben van deze 38 gedefinieerde Bach types voor paarden

- herken je de specifieke karaktereigenschappen van het type dier
- heb je handvatten om het paard beter te begrijpen en eventueel problemen op te lossen.

Inmiddels zijn er naast de klassieke Bach remedies nog veel andere remedies ontdekt. Daarover meer in paragraaf 7.6.

NB. Er zijn inmiddels meerdere auteurs die ook getracht hebben paarden-persoonlijkheden, zij een eigen wijze, in kaart te brengen. Zoals bijvoorbeeld Linda Tellington, Klaus F. Hempfling

Casus 7a: Het gedrag van de 10 jarige merrie Kerry baart de eigenaar zorg en consulteert een Veterinair Natuurgeneeskundig therapeut;. Uit het gesprek blijkt dat de gedragsverandering is begonnen nadat haar ruiter is gestopt haar te berijden, vanaf dat ze "vakantie" gekregen heeft.

Middelen : Er wordt gekozen voor een Bachremedie waarin zowel haar "type" voorkomt als dat we naar de symptomen gaan kijken zoals: "zich verlaten voelen door de ruiter", "jammer vinden dat ze niet kan werken/nuttig kan zijn" en het gedrag naar de weidegenoten toe.

Maatregelen : Op zoek naar een nieuwe ruiter en voor de zekerheid het gebit laten nakijken vanwege het langzame eten.

7.3 Hoe worden bloesemremedies gemaakt?

Bloesemremedies zijn de vloeibare, gepotentieerde, subtiële extracten die ontstaan tijdens een proces waarbij de bloem van planten, bomen of struiken, onder invloed van zonlicht, haar informatie doorgeeft aan bronwater.

Bloemen bevatten de hoogste concentratie licht/energie (= essentie) van een plant. Deze essentie, vormt de blauwdruk voor een bepaald aspect van het leven. Via deze essentie kunnen bloemen de mensen, dieren en planten helpen dit aspect van het leven verder te ontwikkelen of te vervolmaken

7.4 Hoe is het gebruik van bloesemremedies ontstaan?

Bloesemremedies kennen een lange geschiedenis en werden al gebruikt in oude culturen en beschavingen.

Van de Aboriginals in Australië is bekend dat ze profiteerden van de essentie van bloemen door deze in hun geheel op te eten. De dauw op de bloem, geënergetiseerd door het zonlicht, bracht de subtiële informatie van de bloem in het lichaam. Een innerlijk weten deed ze intuïtief de juiste bloem kiezen.

Andere culturen, zoals de Egyptische, Maleisische en verschillende Afrikaanse culturen gebruikten bloemen om hun emotionele gemoedstoestand te behandelen of in balans te brengen.

In Europa werden in de Middeleeuwen door kloosterlingen, lakens op met dauw bedekte bloemenvelden gelegd en vervolgens gedroogd. De informatie van de bloemen, geabsorbeerd door de stof, werd gebruikt om het genezingsproces van zieken te bespoedigen. Uit het werk van de grote mystici Hildegard Von Bingen en Paracelsus kunnen we afleiden dat bloesemremedies werden gebruikt om patiënten emotioneel in balans te brengen.

7.5 Bloesemremedies, nieuwe inzichten en remedies

In de 20e eeuw is het de Engelse pionier Dr. Edward Bach (1886-1936) die het procedé om bloesemremedies te maken, opnieuw ontdekt en ontwikkeld.

Lange tijd waren de remedies die Dr. Bach ontwikkelde de enig bestaande. Vandaar dat we het doorgaans hebben over Bach remedies. Echter sinds het einde van de jaren '70 van de vorige eeuw worden er echter op meerdere plaatsen op aarde bloesemremedies (her)ontwikkeld.

Nieuwe remedies die passen bij deze tijd

Sinds de tijd van Dr. Bach is ons leven in menig opzicht sterk veranderd (sociaal, seksueel, ecologisch, educatief, technologisch, spiritueel, etc.). De nieuwere remedies zijn meer gericht op de eisen en uitdagingen van de 21e eeuw en helpen de moderne mens zich aan te passen aan alle kleine en grote veranderingen die momenteel op aarde plaatsvinden.

Bloesemremedies met direct fysieke werking

Naast de nieuwere remedies zijn er ook wel nieuwe inzichten gegroeid ten aanzien van het gebruik van de bloesemremedies. Zo is er bijvoorbeeld een stroming die bloesemremedies gebruikt door ze, in bepaalde combinaties, deppend op het lichaam aan te brengen; ontwikkeld door Dietmar Kraemer.

Een remedie moet passen bij je roots

Zo zijn er tientallen productlijnen van bloesemremedies op de markt, afkomstig uit alle delen van de wereld. Het lijkt logisch dat mens en dier erbij gebaat zijn bij het gebruik van natuurlijke middelen in het algemeen en bloesemremedies in het bijzonder, die afkomstig zijn van het continent waar men leeft.

Aan de andere kant zien we natuurlijk een grote verhuisstroom van allerlei diersoorten en rassen. Zoals, om het maar even bij de paarden te houden, bijvoorbeeld de IJslanders, De Paso's en de Quarters hier gehouden worden, maar wanneer ze uit balans raken hun roots (oorspronkelijke wortels) hebben liggen in resp. IJsland en Zuid - Amerika.

MANUELE THERAPIEËN IN DE PAARDENSPORT

In de komende 3 hoofdstukken besteden we aandacht aan de anno 2010 meest gebruikte manuele therapieën in de paardensport, die we rekenen tot de holistische therapieën; Dat wil zeggen dat de therapeut geen ziekte behandelt maar een ziek dier.

We gaan het achtereenvolgens hebben over

- Osteopathie
- Chiropractie en
- TTEAM

Waarbij we de volgende vragen beantwoorden:

- Wat verstaan we onder Osteopathie, Chiropractie en TTEAM?
- Hoe zijn Osteopathie, Chiropractie en TTEAM ontstaan?
- Wat zijn de verschillen en de overeenkomsten tussen de technieken?
- en wanneer, voor welk type klacht kunnen we welke manuele therapie inzetten?

De theoretische kennis zal vrij beperkt zijn; de praktische invulling des te groter door middel van de praktische invulling van de lessen door de gastdocent

8 OSTEOPATHIE

Casus 8. 12 jaar oude Merrie Angela, wordt in het voorjaar, door een amazone gekocht. De medische keuring verliep zonder problemen, buiten een bemerking over een oude wond op het kootbeen, rechts achter. Angela verhuist naar de nieuwe stal. De reis verloopt zonder problemen en ze lijkt zich snel op haar gemak te voelen.

In de eerstvolgende winter, wanneer de paarden uit de wei worden gehaald zakt ze ineens door haar achterhand en valt om. Maar in een mum van tijd staat ze weer op 4 benen en loopt, vrijwel onverstoorde verder. De eigenaar schrikt maar laat het daarbij omdat er niks aan de hand lijkt te zijn. Totdat Angela maanden later enigszins kreupel loopt op het linker voorbeen, en als ze niet kreupel loopt wringt in de rug. Er ontstaan allerlei rijtechnische problemen; moeilijk kunnen doorzitten, niet meer verzameld kunnen galopperen etc. Bovendien zakt ze die zomer daarop nog een aantal keer door haar benen. En het valt de eigenaresse op dat Angela, zowel bij koud als warm weer, spontaan gaat zweten op 1 klein plekje links op de hals.

8.1 Wat is osteopathie?

Osteopathie is een holistische behandelwijze. Dat wil zeggen dat er geen ziekte wordt behandeld, maar een ziek dier via

- het bewegingsapparaat (parietale systeem),
- het orgaanstelsel (viscerale systeem) en
- het zenuwstelsel (cranio-sacrale systeem) behandelt.

De principes van de osteopathie zijn gebaseerd op de logica van de toegepaste kennis van anatomie, fysiologie en pathologie. Het lichaam functioneert daarbij als een eenheid. De structuur en de functie van de weefsels zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden.

8.2 Hoe is osteopathie ontstaan?

De osteopathie vindt zijn oorsprong in 19e eeuw en is ontwikkeld door de Amerikaanse arts Andrew T. Still (1828-1917). Hij combineerde zijn medische kennis met zijn eigen, nieuwe inzichten. Zo kwam hij tot het inzicht dat alle lichaamsweefsels een zekere mate van beweging behoren te vertonen en dat verlies van deze beweeglijkheid een nadelige invloed heeft op de gezondheid. Hij ontwikkelde een methode om met zijn handen weefsels met verminderde beweeglijkheid in het lichaam op te kunnen sporen. Met speciale handelingen herstelde hij de beweeglijkheid, om zo een genezend effect op het lichaam uit te oefenen. Deze behandelwijze was toen al en is nu nog steeds revolutionair omdat het lichaam wordt aangezet tot zelfgenezing op een ogenschijnlijk eenvoudige en subtiele wijze.

Een uitspraak van Still in dit verband: "Daar, waar de weefsels goed beweeglijk zijn, krijgt ziekte geen kans". Deze bewegingen gaan van groot (ledematen) tot zeer klein en specifiek (motiliteit van organen en de beweging in het zenuwstelsel).

In 1891 stichtte Still in Kirksville "The American School of Osteopathie". De laatste jaren raakt osteopathie ook in Nederland steeds meer bekend.

In de VS en Engeland is osteopathie inmiddels een erkende vorm van gezondheidszorg geworden. In Engeland was de inmiddels overleden Prinses Diana beschermvrouw van de osteopaten. Via Engeland en Frankrijk is de osteopathie verder in Europa bekend geworden. Ook in Nederland wordt osteopathie goed ontvangen.

8.3 Bij wat voor klachten kan een Osteopaat helpen?

Een Osteopaat komt in beeld wanneer het paard door een in- of uitwendige oorzaak blokkades in het lichaam heeft ontwikkeld waardoor een of meerdere van de drie weefsels – bewegingsapparaat, orgaanweefsel en/of zenuwweefsel - minder beweeglijk zijn geworden.

8.3.1 oorzaken van buitenaf

Te grote krachten van buitenaf tasten de kwaliteit van het weefsel aan, wat kan leiden tot verhardingen. Het gaat hierbij bijvoorbeeld om een val of kneuzing, operatie, botbreuk, enz. Klachten ontstaan wanneer er bewegingsblokkades optreden in of tussen de systemen. Het lichaam zal zelf proberen deze blokkades te compenseren c.q. op te heffen. Gewoonlijk lukt dat. Als dat niet lukt, kan osteopathie helpen deze blokkades op te heffen.

Veel problemen bij paarden ontstaan door inwerking van het ruitergewicht. Daarnaast worden paarden vaak in wedstrijdverband uitgebracht, wat de bewegingseisen verhoogt en hiermee ook de kans op blessures. Ook hangen in het halster kan bijvoorbeeld problemen veroorzaken.

8.3.2 processen in het lichaam zelf

Processen vanuit het lichaam zelf, verlopen ingewikkelder. Zo kan een ontsteking in weefsels littekens achterlaten en kan een overbelasting door verkeerde voeding uiteindelijk leiden tot ophoping van gifstoffen, waardoor weefsels verharden. Andere interne krachten zijn gevoelens en emoties waardoor organen en weefsels worden beïnvloed. Langdurige stress en spanning zetten bijvoorbeeld de bijniere onder druk, wat weer zijn gevolgen voor het immuunsysteem kan hebben.

Casus 8a 12 jaar oude merrie Angela. De Osteopaat komt wanneer Angela al weer een aantal weken vierkant is en geen toevallen meer heeft gehad. De controle die de Osteopaat uitvoert maakt duidelijk dat Angela, bijna zeker, meer meegemaakt heeft, dan dat de huidige eigenaar van de vorige baas te horen heeft gekregen.

Een groot aantal blokkades in het bewegingsapparaat zorgt naast problemen in de vorm van kreupelheid ook voor problemen in het zenuwstelsel en is de oorzaak van de uitval verschijnselen.

Note; blijf, ondanks een "goedgekeurd" op de aankoopkeuring, dus alert. Een goed rapport zegt niet alles.

8.4 Waar vind je een goede Osteopaat?

Anno 2010 zijn osteopaten met een goede opleiding zijn te herkennen aan het 'ICREO-logo', wat staat voor International College for Research on Equine Osteopathy.

Daarnaast kunnen zij zich aansluiten bij een beroepsvereniging in Nederland (Zie Hst 4). Zodat een klant weet dat de therapeut na het afronden van zijn/haar opleiding verplicht blijft om zich bij te scholen, wordt gecontroleerd in het voeren van de praktijk en eventueel aanspreekbaar is, mocht dat nodig zijn via de klachten/tuchtcommissie van een beroepsvereniging.

9 CHIROPRACTIE

9.1 Wat is Chiropractie?

Chiropractie komt van de woorden 'cheir' en 'prattein' die respectievelijk 'hand' en 'beoefenen' = 'met de hand uitoefenen' betekenen.

Chiropractie is een holistische behandelwijze waarbij het zenuwstelsel en het bewegingsapparaat, voornamelijk de wervelkolom, centraal staan. Chiropractie gaat uit van het zelfherstellend vermogen van het lichaam. Voorwaarde hierbij is dat het zenuwstelsel en de wervelkolom optimaal kunnen functioneren.

De chiropractor heft eventuele stoornissen op in de schedel en wervelkolom, die kunnen leiden tot stoornissen in het functioneren van het zenuwstelsel.

Een stoornis in de wervelkolom uit zich vaak in een verminderde beweging in de gewrichten tussen twee aan elkaar grenzende wervels. Dit wordt ook wel een *blokkade* genoemd. De wervelkolom beweegt niet meer zo soepel en dat kan leiden tot een veelheid aan symptomen; zoals stijfheid, verhoogde spierspanning, afwijkend gedrag, pijn etc.

Een stoornis in het zenuwstelsel kan effect hebben op nagenoeg alles, is immers het centrale coördinatiesysteem van het lichaam; Als daar storingen optreden kan het effect hebben op organen, het bewegingsapparaat en niet zelden op het gedrag van een dier.

Casus 9: Zantos is een 5-jarige KWPN ruin die in een tijdsbestek van ongeveer een jaar van B naar M niveau werd gereden. In oktober 2008 volgt er een routinebezoek van de dierenarts en wordt besloten om 2 wolfstanden te verwijderen.

In de eerste training na dit dierenartsbezoek ging het mis. De eigenaresse werd er direct afgegooid en vanaf dat moment wordt rijden een rodeo en verandert zijn gedrag van een rustig en lieve aanhankelijke (toen nog) hengst naar een onrustig, slecht gehumeurd en bijterig paard.

De dierenarts gaf het advies te castreren, waarbij de complicatie optrad van een ernstige ontstoken balzak.

In februari 2009 wordt de training weer voorzichtig opgepakt; maar helaas bleek de situatie onveranderd of zelfs verergerd. Nieuwe tandartsbezoeken en behandelingen volgden. Weer werd de training hervat en weer zonder resultaat. Daarop werd Monty Roberts geraadpleegd die hen doorverwees naar een Chiropractor.

9.2 Hoe is Chiropractie ontstaan?

Ruim honderd jaar geleden, eind 19^e eeuw, behandelde DD Palmer, een Amerikaanse arts, een persoon die doof geworden was na een ongeval. De patiënt vertelde dat hij een “krak” hoorde waarna hij doof was.

Door behandeling van het bovenste gedeelte van de wervelkolom kon de man weer horen; Dat was het begin van wat we nu Chiropractie noemen. De ontdekking dat de wervelkolom een grote invloed heeft op de complete gezondheid. In de loop der tijd heeft Chiropractie zich ontwikkeld tot een Universitaire studie. Die overigens voor Veterinaire Chiropractie alleen in Engeland gegeven wordt.

9.3 Met welke klachten naar een Chiropractor?

Casus 9a de eigenaar bezoek met Zantos de chiropractor waarnaar was doorverwezen. Het lichamelijk onderzoek levert blokkades op in de beweeglijkheid en het functioneren van de schedel, de halswervelkolom en de kaakgewrichten.

Vermoedelijk waren er *voor* de eerste tandartsbehandeling al bewegingsbeperkingen aanwezig veroorzaakt door het in een hoog tempo omhoogrijden in de dressuursport en heeft de routine behandeling van het verwijderen van de 2 wolfstandjes de boel laten escaleren.

En zo leidden milde (bewegings-) problemen niet alleen tot gigantische rijtechnische problemen maar ook gedragsveranderingen bij het paard.

Enkele chiropractiebehandelingen hebben er gelukkig toe geleid dat Zantos weer lekker in zijn vel zit en de eigenaar nu *op een rustig tempo* kan doorwerken in de dressuursport.

De hulp van een chiropractor kan worden ingeroepen wanneer blijkt dat een paard functiestoornissen in het bewegingsapparaat heeft; Immers wanneer er blokkades in de rug aanwezig zijn, verliest het paard de normale beweeglijkheid van de rug, wat kan leiden tot diverse klachten. Dit kan vervolgens ook problemen geven elders in het lichaam.

Wat voorbeelden van symptomen die tot nadenken zouden moeten stemmen;

- * afwijkende houding
- * zadeldwang
- * steigeren, bokken of zelfs staken
- * moeite met wissels, overgangen, telgang
- * gedragsveranderingen
- * verhoogde gevoeligheid voor warmte en kou

Hulpmiddelen:

Een chiropractor maakt gebruik van diverse algemeen medische methodes en technieken, zoals bijvoorbeeld orthopedische en neurologische testen, röntgenologie, maar ook van speciale chiropractische technieken.

9.4 Waar vind ik een goede Chiropractor?

Chiropractors met een goede opleiding zijn te herkennen aan het 'IVCA-logo', wat staat voor International Veterinary Chiropractic Association.

Daarnaast kunnen zij zich aansluiten bij een beroepsvereniging in Nederland (Zie Hst 4). Zodat een klant weet dat de therapeut na het afronden van zijn/haar opleiding verplicht blijft om zich bij te scholen, wordt gecontroleerd in het voeren van de praktijk en eventueel aanspreekbaar is, mocht dat nodig zijn via de klachten/tuchtcommissie van een beroepsvereniging.

10 TTEAM® TTOUCH®

Casus 10. Aiko, een 10 jarige ruin , staat alleen op de wei, grenzend aan weiden met andere paarden. Op een dag komt de eigenaresse bij de wei en vindt Aiko liggend, bloedend, met zijn benen in de draad. Ze belt snel de dierenarts en begint met het losmaken van de benen uit de draad. De wonden worden verzorgd maar al snel blijkt dat opname onvermijdelijk is. Waarna Aiko 4 weken op de kliniek staat voordat spieren en pezen weer enigszins acceptabel aan het herstellen zijn. Prognose: goed, maar trek er maar een jaar voor uit.

10.1 Inleiding

Dan als laatste manuele therapie bespreken we in dit hoofdstuk de TTEAM techniek.

Wat verstaan we onder TTEAM?

Hoe is TTEAM ontstaan?

Wanneer, bij welke klacht zet je TTEAM in?

Hoe ziet een TTEAM behandeling eruit?

Waar vind ik een goede TTEAM Therapeut?

10.2 Wat verstaan we onder TTEAM?

TTEAM staat voor:

Tellington **T**ouch **E**quine **A**wareness **M**ethod en later, vanaf het moment dat Linda Tellington-Jones ook andere dieren ging behandelen: **T**ellington **T**ouch **E**very **A**nimal **M**ethod.

TTEAM is een behandelwijze die het dier bewust maakt van zijn lichaam (maar ook lichaamshouding en beweging) en leert het een ander gedrags- en bewegingspatroon aan te nemen.

Het uiteindelijke doel is het dier lichamelijk, emotioneel en mentaal in balans te brengen.

Om dit te bereiken heeft TTEAM 3 instrumenten:

1. **De TTouch;** (Zie figuur 7) een vorm van lichaamswerk/aanrakingen (de TTOUCH) en ongewone bewegingen, bestaande uit verschillende cirkels, lifts en strijkende bewegingen van de handen en de vingertoppen, die variëren in grootte en druk. Alle handgrepen hebben dieren namen gekregen (bijvoorbeeld raccoon touch, python lift)
2. **Grondwerk;** (Zie figuur 8) het op een andere manier leiden van het paard m.b.v. materialen op de grond
3. **Onder de man;** werk onder het zadel

Met behulp van de TTEAM - Methode neemt de balans en de coördinatie van paard en ruiter toe en verdiept zich de band tussen mens en dier.

10.3 Hoe is TTEAM ontstaan?

TTEAM is in ruim 30 jaar ontwikkeld door Linda Tellington-Jones.

De basis ervan is Linda haar ontdekking, halverwege de jaren 70 van de vorige eeuw, dat het op deze manier behandelen van een paardenlichaam emoties als angst, spanning, ongemak en pijn zodanig kan opheffen dat het gedrag en de persoonlijkheid van het dier veranderen en de algemene gezondheid en het welbevinden verbetert.

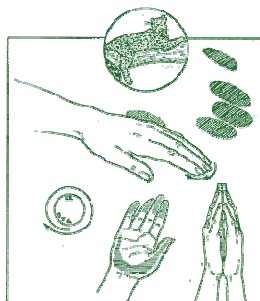
In 1965 presenteerde Linda Tellington Jones haar 1^e boek met als titel: "Massage en lichaamstherapie voor het atletische paard". Het was gebaseerd op de lichaamverzorging die haar paarden kregen na een wedstrijd (vooral endurance, eventing en steeple chases).

In 1975 begon Linda Tellington Jones aan een 4 jarige opleiding aan het Humanistic Psychology Institute van dr. Moshe Feldenkrais. De Feldenkrais methode integreert lichaam en geest binnen het menselijk zenuwstelsel. Linda begon deze studie om de kennis te gebruiken tijdens het geven van rijlessen.

Het Feldenkrais systeem laat de atletische vermogens toenemen, verlicht pijn, verbetert het functioneren van het zenuwstelsel en vergroot het leervermogen. Linda Tellington-Jones heeft deze methode aangepast voor paarden waardoor ze beter gingen presteren, meer konden leren en beter in hun vel zaten. In de loop van de jaren is deze methode steeds verbeterd en uitgebreider geworden.

In 1983 was Linda Tellington-Jones bezig met het behandelen van een volbloedmerrie die zich extreem verzette bij het poetsen en opzadelen. Linda maakte kleine Feldenkrais bewegingen op het lichaam van het dier waarna het zich begon te ontspannen. De ronddraaiende bewegingen maakten tot dat moment geen deel uit van de Tellington Methode maar op dat moment realiseerde zij zich dat dit een belangrijke nieuwe aanvulling was.

De jaren daarna varieerde ze met drukniveau's, grootte en tempo van de cirkels. (Zie figuur 7) Haar handen maakten op verschillende manieren de cirkelvormige bewegingen om te testen wat de dieren prettig vonden en wat het uiteindelijke effect was.

Figuur 7 & 8

10.4 Wanneer, bij welke klacht zet je TTEAM in?

Tteam wordt voor heel veel doelen ingezet:

- Effectiever gebruik van het lichaam
- Ontspanning
- Bevorderen van wondgenezing door doorstroming te bevorderen.
- Verbeteren van de samenwerking tussen ruiter en paard
- Koliek en shock in afwachting van de dierenarts
- Angst voor dingen in een ruimte of op de grond
- Sneller genezen van wonden
- Bijten, slaan
- Algemeen welbevinden
- Aarden, meer zekerheid geven
- Etc.

Casus 10 a Aiko herstelt redelijk. De wonden herstellen en hij mag naar huis; Maar daar blijkt dat door het lange stilstaan zijn humeur er niet beter op wordt en hij is wat schrikachtig wanneer je hem aanraakt. De coördinatie in het lopen is na de lange stalrust verminderd. En ter plaatse van de wond dreigt zich dik littekenweefsel te vormen.

- * Mentaal : De eigenaresse doet 2 tot 3 keer per week een Tteam behandeling. zodat het contact tussen beide weer verbetert en ook Aiko zich langzaam aan weer wat thuis gaat voelen na het verblijf in de kliniek. Hij wordt minder schrikkerig, vindt het lekker.
- * Fysiek : Besteedt de eigenaresse vooral aandacht aan een goede doorstroming ter plaatse van de wond om littekenweefsel zo min mogelijk de kans te geven. En daarnaast de aarding van de achterhand in zijn geheel, zodat de doorstroming wordt verbeterd en oedeem minimaal kan ontstaan (geeft verhoogd risico op ontstekingen)

Ondertussen gaan we nadenken over een bewegingsschema zonder belasting, om het lichaam weer aan de gang te krijgen en zodat het oude niveau weer kan worden opgepakt.

10.5 Hoe ziet een TTEAM behandeling eruit?

Een TTEAM behandeling (we beperken ons hierbij tot TTOUCH en grondwerk) wordt als volgt opgebouwd**:

1. De kennismaking
2. De exploration
3. Het dier in een ontvankelijke houding brengen
4. Waarna met de – gerichte - behandeling wordt gestart.

** Bij de verschillende handelingen genoemd onder 1-4 heeft TTEAM Nederland duidelijke tekeningen gemaakt, waarvoor wij als auteurs – nog - geen toestemming hebben gekregen om deze in deze syllabus te mogen gebruiken. In het gastcollege van dit onderdeel met beeldmateriaal worden verduidelijkt. Zie ook www.tteam-touch.nl

Ter afsluiting van de behandeling

volgt de Noah's March; Door het maken van lange ferme strijkingen met de hand over het gehele lichaam, van hoofd tot staart, zorg je ervoor dat het paard het gevoel krijgt weer één te zijn. Zonder deze afsluiting blijft er een gevoel van onvoltooid/niet af.

10.6 Waar vind ik een goede TTEAM Therapeut?

De TTEAM Practitioners zijn in Nederland goed georganiseerd. Zij zijn niet aangesloten bij een beroepsvereniging als de BCND maar kennen een eigen classificatie en kwaliteitssysteem van therapeuten niveaus (van "in training" tot licentie niveau IV). Met bijbehorende bij- en nascholingen.

Voor gediplomeerde TTEAM practioners kun je de volgende website raadplegen www.tteam-touch.nl

Daarnaast is het zinvol te vermelden dat BCND-licentie leden Veterinair Natuurgeneeskundig therapeuten doorgaans ook over een behoorlijke kennis en vaardigheden op het gebied van TTEAM beschikken.

Literatuurlijst en handige links

Er zijn zoveel mooie en goede boeken beschikbaar dat het onmogelijk is om hier een complete lijst samen te stellen. Wij hebben een keuze gemaakt. Maar wanneer je suggesties hebt, vul deze dan rustig aan en deel dit met je klasgenoten. Zodat de syllabus voor volgend jaar weer beter en completer zal zijn.

Literatuur:

- "**Bachremedies voor Honden en Paarden**", door Margriet Dudok van Heel, ISBN 90-6030-567-1, De Driehoek B.V. Amsterdam 1996
- "**Alternatieve therapieën voor paarden**" door Susan Mc Bane & Caroline Davis, ISBN 90.5920091 8, Veltman Uitgevers Utrecht 2002
- "**Essentiële oliën voor honden en paarden door Margriet Dudok van Heel**", ISBN 90-6030-633-3, De Driehoek B.V. Amsterdam 1999
- "**Bloesemremedies, een geschenk van de natuur**" (bloesemremedies Nederland)
- "**Hemelse geuren**" door Suzanne Fizzler
- "**Paard en voer**" door Andrea Ellis, Roodbont Uitgeverij, oktober 2004
- "**Paardenpersoonlijkheden**", door Klaus Hempfling, ISBN 90.5210533.2, Tirion Natuur 2003
- "**Herbs for pets**" door Mary Wulff – Tilford & Gregory L Tilford

Website:

- www.osteopathievoorpaarden.com
- www.osteopathievoorpaarden.nl
- www.bcnd.nl
- www.bkhd.nl
- www.bloesem-remedies.com
- www.winfriedtermaaten.nl/categorien/bloesemremedies/
- www.veterinairchiropractor.nl/
- www.natuurkruiden.nl/content/geschiedenis-van-de-geneeskunde
- www.alternatievegeneeswijzen-overzicht.nl
- www.horses.nl
- www.tteam-touch.nl
- http://images.google.nl/imgres?imgurl=http://www.tdp-lamp.eu/product_thumb.php (acupunctuur modellen)

BIJLAGE B PLAN VAN AANPAK WELZIJN IN DE PAARDENHOUDERIJ

De Sectorraad Paarden (SRP) maakte in opdracht van het ministerie van LNV een Plan van Aanpak ter verbetering van het welzijn in de paardenhouderij. Horses.nl en De Paardenkrant zetten de belangrijkste punten uit het plan van aanpak op een rij. Het plan staat vol adviezen, over verboden of sancties wordt nauwelijks gerept.

Welzijn

Om eenduidig het begrip welzijn te interpreteren is aan de hand van de vijf vrijheden van Brambell (dieren zijn gevrijwaard van: 1. honger, dorst of onjuiste voeding; 2. thermaal en fysiek ongerief; 3. pijn, verwonding en ziekten; 4. angst en chronische stress; 5. dieren zijn vrij om natuurlijk gedrag te vertonen) het begrip welzijn voor het rapport van de SRP als volgt gedefinieerd: *'Welzijn is een mentale toestand van welbevinden, die ontstaat als het dier in voldoende mate in zijn natuurlijke behoeften kan voorzien en waarbij het dier vrij is van pijn en andere ongemakken.'*

Huisvesting

De Sectorraad Paarden vindt sociaal contact op stal belangrijk. De raad geeft echter aan dat het nog niet duidelijk is hoe men welzijn kan meten. Hiervoor moeten objectieve paramaters vastgesteld worden die in de praktijk te gebruiken zijn. Zowel de omgeving van het paard als het paard zelf moeten hierin opgenomen zijn, omdat niet ieder paard hetzelfde reageert op een bepaalde omgeving. De SRP stelt voor om de objectieve parameters vervolgens te gebruiken in de beoordeling van bedrijven. De parameters moeten ook worden opgenomen in bestaande certificeringssystemen.

Daarnaast spreekt het rapport over een richtlijn voor de grootte van de paardenbox (3 bij 3 meter), geen prikkeldraad meer langs de weilanden, voorlichting over stalklimaat, verbetering beleid schuilgelegenheden, voorlichting over het verhinderen van stereotiep gedrag en het verbeteren van management om problemen in groepshuisvesting te voorkomen. Medio 2010 is het nieuwe Handboek Huisvesting Paarden gereed, de sector voltooit op dit moment een nieuwe versie van de handreiking Ruimtelijke Ordening.

Voeding

Voeding is één van de onderwerpen waarop minister van LNV Gerda Verburg de nadruk legt. De SRP wil dat de paardenhouder zich bewust wordt van de noodzaak van ruwvoer. Bovendien moet de paardenhouder niet te veel krachtvoer in één keer geven. Daarnaast geeft de SRP aan dat meer bemonstering van het ruwvoer wenselijk is om beter te kunnen bepalen hoe groot het aandeel ruwvoer in het rantsoen moet zijn. Paarden moeten regelmatig en voldoende water aangeboden krijgen. Ook moet er adequate voorlichting komen over het gebruik van voedingssupplementen. De SRP vraagt de overheid het inzaaien van Jacobs kruiskruid in wegbermen te verbieden.

Training en hulpmiddelen

De minister schoof ook training en de daarbij gebruikte hulpmiddelen als één van de speerpunten naar voren. Hieronder valt ook het dopingbeleid. De SRP wil het aantal controles op verboden middelen opvoeren. Om het bereden paard te kunnen beoordelen op het welbevinden moeten hiervoor objectieve welzijnsparameters komen. Daarnaast wil de SRP een onderzoek om in kaart te brengen hoe de loopbaan van een paard verloopt en welke relatie er bestaat tussen welzijnsproblemen en het beëindigen van een carrière. Daarnaast geeft het rapport aan dat hulpmiddelen die als 'dwangmiddel' ingezet

kunnen worden algemeen verboden moeten worden. Ook moet het mogelijk zijn vanaf de M1 zonder sporen te rijden.

Via voorlichting wil de SRP ervoor zorgen dat er meer inzicht en begrip komt over het juiste gebruik van hulpmiddelen. In de te ontwikkelen welzijnsparameters moet ook de invloed van hulpmiddelen op het welzijn in kaart wordt gebracht. Ook is de SRP voorstander van out-of-competition controles van dwangmiddelen bij sportpaarden. Paarden moeten dus ook in de thuissituatie op doping gecontroleerd worden. De leertheorieën en trainingsprincipes moeten de basis zijn van de ruiteropleidingen.

Transport

De SRP wil aanpassingen voor het paard in het verkeer. De raad ontwikkelt een Gids Goede Praktijken met richtlijnen waaraan paardentransport volgens de SRP moet voldoen als de situatie buiten de Europese Transportverordening valt. De SRP roept de overheid op om periodieke controles van trailers in te voeren. Daarnaast is de SRP in overleg met het Centraal Bureau Rijvaardigheidsbewijzen (CBR) om een vrijwillige cursus 'paardenvervoer' te ontwikkelen. Als een paard meer dan vier uur op een evenement in een trailer of vrachtwagen moet verblijven, dient de organisatie een ruimte met strobed beschikbaar te stellen waar het paard kan urineren en mesten.

Fokkerij

Bij de fokkerij spelen erfelijke gebreken een rol. Inteeltbeleid moet aan de orde komen in het fokbeleid van de stamboeken. Dit fokbeleid moet transparant zijn. Stamboeken moeten ook welzijnsaspecten opnemen in hun beleidsnota en paarden dienen ongeveer drie jaar oud te zijn voordat ze op aanleg worden getest. Daarnaast is de SRP tegen het couperen van staarten. Ze wil dat het verplicht wordt dat paarden op keuringen een volledige staart hebben. Ook is er meer voorlichting nodig over het spenen van veulens. Het is zeer stressvol voor een veulen om na het spenen alleen op stal te staan.

Paraveterinaire en complementaire beroepen

Op het gebied van paraveterinaire (o.a. dierenarts-assistent en fysiotherapeut) en complementaire beroepen (o.a. hoefsmid en homeopaat) roept de SRP de overheid op om erkenning van hoefsmiden en gebitsverzorgers op korte termijn mogelijk te maken. Daarnaast wil men kwaliteitscontroles door een bevoegd extern kwaliteitsorgaan invoeren.

Vraagtekens

In het Plan van Aanpak blijven nog veel vragen onbeantwoord. Zo wordt met geen woord gerept over maximaal ruitergewicht, minimale weidegang en een maximaal aantal dagelijkse werkuren. De SRP is voor sociaal contact, maar maakt niet duidelijk of een paard nog solitair mag worden gehouden. In het plan van aanpak wordt gesproken over het toepassen van een trainingsmethode die past bij de natuurlijke aanleg van een paard. Het is de vraag of dit betekent dat bepaalde paardenrassen voor sommige oefeningen of disciplines ongeschikt zijn. De SRP wil een verbod op hulpmiddelen die als dwangmiddel mogen worden ingezet. Het is echter niet helder welke hulpmiddelen (bijvoorbeeld slofteugel en pessoabit) als dwangmiddel worden beoordeeld.

Helicon opleidingen NHB Deurne